

Saimaan ammattikorkeakoulu
Liiketalous Lappeenranta
Liiketalouden koulutusohjelma
Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Janika Ropa

Perintöverotus ja perintöverosuunnittelu, Case jäämistösuunnitelma

Opinnäytetyö 2015

Tiivistelmä

Janika Ropa

Perintöverotus ja perintöverosuunnittelu, Case jäämistösuunnitelma, 55 sivua, 4 liitettä

Saimaan ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma Lappeenranta

Liiketalous

Yritysten ja taloushallinnon juridiikka

Opinnäytetyö 2015

Ohjaaja: Lehtori Jarmo Kemppinen, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on ollut perehtyä perintöverotukseen ja erilaisiin perintöverosuunnittelun keinoihin. Tarkoituksena oli aluksi tutustua perintöverotuksen käytäntöön sekä lakimääräisiin perillisiin ilman suunnittelun vaikutusta. Perintöverotus on muuttunut useasti vuosien aikana ja työssä keskityttiin perintöverotuksen viimeisimpiin lakimuutoksiin.

Perintöverosuunnittelu pitää sisällään useita erilaisia keinoja, joita tarkasteltiin teoriaosassa useiden havainnollistavien esimerkkien avulla. Case jäämistösuunnitelma taas kertoi tarkemmin perintövero- ja jäämistösuunnittelusta. Case jäämistösuunnitelmassa luotiin mallitapaus, joka selvensi sitä, miten suunnittelu ei ole aivan niin yksinkertaista kuin teorian pohjalta voisi olettaa.

Teoriaosa pohjautuu alan kirjallisiin sekä sähköisiin lähteisiin perintöverotuksesta ja sen suunnittelusta. Näiden lisänä on käytetty perintökaarta, perintö- ja lahjaverolakia sekä hallituksen esityksiä. Teoriaosuuden tarkoituksena on ollut lukijan perehdyttäminen aiheeseen. Case jäämistösuunnitelma kasasi teoriaosuuden tiedot yhteen soveltaen suunnittelukeinoja erilaisiin omaisuuslajeihin.

Valmis työ kertoo tiiviisti perintöverotukseen liittyvistä seikoista, jotka tulee huomioida perintöverosuunnittelussa. Työn ei ole tarkoitus olla opas, vaan enemmän ajatuksia herättävä tiiviissä muodossa oleva pohjateos perintöverosuunnittelusta kiinnostuneille. Opinnäytetyö on pyritty kirjoittamaan niin, että aiheeseen perehtymätönkin pystyy siihen tutustumaan.

Asiasanat: perintö, lahja, verotus, verosuunnittelu

Abstract

Janika Ropa

Inheritance Tax and Inheritance Tax Planning, Case: Estate Planning, 55 pages, 4 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Faculty of Business Administration Lappeenranta

Degree Programme in Business Administration

Specialisation in Corporate and Financial Law

Bachelor's Thesis 2015

Instructor: Mr Jarmo Kempainen, Senior Lecturer, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this thesis was to study the inheritance tax and inheritance tax planning in different situations. The aim was to begin to explore the inheritance taxing practice, as well as the legal heirs without the planning effect. Inheritance tax law has changed several times over the years and the thesis focused on the latest inheritance tax law changes.

Inheritance tax planning involves a number of different methods, which will be explored in the theoretical part using several illustrative examples. The Case goes in to more detail about inheritance and estate planning. The case has created a situation, which clarifies how planning is not quite as simple as theory would suggest.

The theoretical part is based on written and electronic sources for inheritance taxing and its planning. The data were also collected from the inheritance law, inheritance and gift tax law, as well as acts from the Finnish government. The purpose for the theoretical part was to orientate the reader to the topic. The case combined the information from the theoretical part, while applying planning methods for different property types.

The completed work summarises the aspects of inheritance taxing that need to be taken into consideration for inheritance tax planning. The work is not intended to be a guide, but rather a thought-provoking, compact presentation, for anyone interested on the subject.

Keywords: inheritance, gift, taxing, tax planning

Sisältö

1	Johdanto.....	7
1.1	Aihe ja rajaus	7
1.2	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuskysymykset	8
2	Perintöverotus	8
2.1	Perintöverotuksen historia Suomessa.....	9
2.2	Viimeisimmät lakimuutokset.....	9
2.3	Perintöverotuksen peruste ja tavoitteet.....	10
2.4	Perintöveroluokat.....	11
2.5	Perintöosuudesta tehtävät vähennykset	12
2.5.1	Puolisovähennys	13
2.5.2	Alaikäisen lapsen vähennys	13
2.6	Verotuksen toimittaminen	14
2.7	Veronkanto	15
2.8	Verosta vapautuminen ja veronmaksun lykkääminen	15
2.8.1	Veron maksusta vapautuminen	15
2.8.2	Veronmaksun lykkäys	16
3	Kuolinpesän osakkaat	16
3.1	Perinnön saajan edellytykset	17
3.2	Kuolinpesän osakkaat lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan.....	17
3.2.1	Ensimmäinen parenteeli.....	18
3.2.2	Toinen parenteeli.....	18
3.2.3	Kolmas parenteeli.....	18
3.3	Aviopuoliso ja rekisteröity parisuhde.....	18
3.4	Avopuoliso	19
3.5	Valtio.....	19
3.6	Testamentin saaja	19
3.7	Perillisen oikeuden vastaanottaminen ja vanheneminen	20
4	Perintöverosuunnittelu.....	20
4.1	Perintöverosuunnittelun tarkoitus.....	20
4.2	Perintöverosuunnittelun laajuus.....	21
4.3	Elinaikaan sijoittuvat vastikkeettomat oikeustoimet	21
4.3.1	Ennakkoperintö ja lahja	22
4.3.1	Lahjojen verotus	23
4.3.2	Verovapaat lahjat	26
4.3.3	Lahjan luontoiset kaupat	28
4.3.4	Hallintaoikeus	30
4.3.5	Syytinki.....	31
4.3.6	Lakiosavaatimuksilta suojaaminen	31
4.4	Kuolinhetkeen ajoittuvat luovutustoimet.....	32
4.4.1	Testamentti	33
4.4.2	Perinnöttömäksi tekeminen	38
4.5	Kuoleman jälkeiset toimet.....	38
4.5.1	Perinnöstä ja testamentista luopuminen.....	38
4.5.2	Ositus ja tasinko	40
4.5.3	Perinnönjako ja lahjaverotus	41
4.5.4	Omaisuuksien edelleen luovutus	41
4.5.5	Vakuutukset	42
4.5.6	Kuolinpesän jakamattomana pitäminen.....	42

5	CASE: Jäämistösuunnitelma	42
5.1	Taustatiedot	43
5.2	Ilman testamenttia	43
5.3	Omistusoikeustestamentti.....	44
5.4	Hallintaoikeustestamentti	45
5.5	Jäämistösuunnittelu	45
5.5.1	Metsä	46
5.5.2	Matkailuauto	48
6	Yhteenveto ja pohdintaa.....	49
	Kuviot.....	53
	Taulukot.....	53
	Lähteet.....	54

Liitteet

- Liite 1 Perukirja
- Liite 2 Omistusoikeustestamentti
- Liite 3 Hallintaoikeustestamentti
- Liite 4 Lahjakirja

Lyhenteet

AL	Avioliittolaki 1929/234
HE	Hallituksen esitys
PerVL	Perintö- ja lahjaverolaki 1940/378
PK	Perintökaari 1965/40
RPL	Laki rekisteröidystä parisuhteesta 2001/950
VvMA	Valtiovarainministeriön asetus

1 Johdanto

Viimeisten vuosikymmenten aikana suomalaisten varallisuus on kasvanut, joten perinnötkin ovat nykyään entistä suurempia. Perintö- ja lahjaverotusta uudistettiin suuresti vuonna 2008. Voimaan tulivat erilliset perintö- ja lahjaveroasteikot, joissa perintöverotusta kevennettiin nostamalla perintöverotettavan perinnön alarajaa huomattavasti, kun taas lahjojen verotus pysyi ankarampana. Samaan aikaan, vuonna 2008 voimaan tulivat huomattavasti edellisiä suuremmat perintöverotuksesta tehtävät puoliso vähennys ja alaikäisen lapsen vähennykset.

Tässä työssä tutustutaan perintöverotukseen, kuolinpesän osakkaisiin sekä perintöverosuunnitteluun. Kaikki nämä kootaan yhteen viidennessä luvussa jäämistösuunnitelmaesimerkin avulla. Työssä on runsain esimerkein tutustuttu perintöverojen määrän määräytymiseen, ja myös perintöverosuunnittelun hyötyjä käydään läpi erilaisten esimerkkilaskelmien avulla. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää perintöverojen määräytymisen perusteet ja ennakosuunnittelun merkitys perintöverojen määräytymiselle. Työssä käsitellään Suomessa asuvan henkilön Suomessa asuville perillisille jättämää perintöä, joten asuinpaikan valintaan liittyvät suunnittelun keinot jätetään työn ulkopuolelle. Työtä käsitellään verotuksen näkökulmasta. Koska jokaisen ihmisen kohdalla perintöverotuksen suunnittelu on erilaisista lähtökohdista ja perhetilanteista johtuen erilaista, ei tämän työn ole tarkoitus olla opas perintöverotuksen suunnitteluun. Työn on sen sijaan tarkoitus herättää ajatuksia ja saada lukija pohtimaan suunnittelun mahdollisuuksia.

1.1 Aihe ja rajaus

Opinnäytetyössä ei käsitellä maa- ja metsätilojen sukupolvenvaihdoksia eikä maatilojen jakoa, koska nämä ovat tarpeeksi laajoja aiheita kokonaiseen opinnäytetyöhön. Myös vakuutuksien käyttö perintöverosuunnittelussa jää tämän työn ulkopuolelle, koska vakuutuslahjojen verovapaus poistettiin vuoden 2013 alusta.

1.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuskysymykset

Tämän työn tavoitteena on selvittää, mitä perintöverosuunnittelu on ja miksi se on kannattavaa. Työ on kvalitatiivinen tutkimus, jossa kootaan yhteen jo olemassa olevaa tietoa. Kvalitatiivinen tutkimus kuvaa lähtökohtaisesti todellista elämää, sen tarkoituksena on tutkia kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisen tutkimuksen pyrkimys on löytää tai paljastaa tosiasioita. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

Työssä tutkitaan perinnönsaajien perintöverotusta ja elinaikana tehtävää perintöverosuunnittelua teorian pohjalta. Työ perustuu pitkälti alan kirjallisuuteen ja päivityksiä lähdemateriaaliin on etsitty internet-sivustoilta sekä suoraan lakiteksteistä. Käytetyimmät lait tässä työssä ovat perintökaari sekä perintö- ja lahjaverolaki. Hyvinä lähteinä ovat toimineet myös Hallituksen esitykset. Opinnäytetyön haasteena on ollut ajantasaisen tiedon löytäminen, koska perintöverotusta on uudistettu useaan otteeseen vuodesta 2008. Viimeisin muutos perintövero- ja lahjaverasteikoiden muuttuminen 1.1.2015, oli kesken tämän työn kirjoittamisen.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on etsiä vastaukset seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Mitkä ovat perintöveron määräytymisperusteet ja miten veron määrä lasketaan?
2. Miten perinnönsaajan perintöverorasitusta voidaan helpottaa etukäteissuunnittelulla?
3. Mitä merkitystä ja taloudellisia seuraamuksia on suunnittelukeinon valinnalla ja kauppahinnan suuruuden määrittämisellä molemmille osapuolille case jäämistösuunnitelman näkökulmasta?

2 Perintöverotus

Suomessa perintönä tai testamentilla saadusta omaisuudesta suoritetaan perintövero. Perintöverotus on progressiivista verotusta, joten suuremmista perintöosuuksista maksetaan suhteessa enemmän veroa kuin pienistä. Tässä luvussa

käsitellään perintöverotuksen historiaa Suomessa sekä uusimpia lakimuutoksia alkaen vuodesta 2008. Lisäksi tutustutaan perintöveron määräytymisperusteisiin ja perintöveron määrän laskemiseen esimerkkien avulla.

2.1 Perintöverotuksen historia Suomessa

Vuonna 1919 säädettiin ensimmäinen yleinen perintö- ja lahjaverolaki, perintöosuusjärjestelmään perustuneeseen lakiin oli otettu täydennykseksi säännökset yleisestä lahjaverosta. Jo vuonna 1921 säädettiin uusi, hyvin samankaltainen laki. Nykyinen perintö- ja lahjaverolaki säädettiin vuonna 1940 ja sitä on muutettu useaan otteeseen. Vuonna 1979 lakiin tehtiin suuria muutoksia ja lisäyksiä, kun yrityksen sukupolvenvaihdosta helpottavat huojennusnormit otettiin käyttöön. (Puronen 2008, 1.)

Suuresti perintö- ja lahjaverolakiin ovat vaikuttaneet myös muiden lakien muutokset, esimerkiksi tuloverolain muutos (1389/1995). Muutoksella kumottiin sivuperinnön ja -lahjan verotuksen säännökset sekä varallisuusverotuksen kumoaminen ja korvaaminen lailla varojen arvostamisesta verotuksessa (1142/2005). (Puronen 2011, 2.)

2.2 Viimeisimmät lakimuutokset

Tammikuussa 2008 perintö- ja lahjaverolakiin tehtiin merkittäviä muutoksia verorasituksen sääntelystä. Perintö- ja lahjaverotaulukot eriytettiin ja perintöverotusta kevennettiin nostamalla pienimmän verotettavan perinnön alarajaa 2 400 eurosta 20 000 euroon. Erillisen lahjaverotaulukon mukaan pienimmän verotettavan lahjan arvo nousi 3 400 eurosta 4 000 euroon. Vuoden 2008 alusta muutettiin myös puoliso vähennyksen ja alaikäisen lapsen vähennyksen suuruuksia. Puolisovähennys nousi huomattavasti 6 800 eurosta 60 000 euroon ja alaikäisen lapsen vähennys koki hieman maltillisemman nousun 3 400 eurosta 40 000 euroon. (HE 58/2007, Laki Perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta 1063/2007)

Perintö- ja lahjaverotukseen otettiin vuonna 2013 väliaikainen muutos joka on voimassa 1.1.2013–31.12.2015. Yli 1 000 000 perinnöille ja lahjoille otettiin voimaan uusi korkein veroporras. Aikaisemmin kaikkia yli 200 000 euron perintöjä ja lahjoja verotettiin samoin. Muutoksella paikataan vuoden 2008 perintö- ja

lahjaverotuksen kevennyksen myötä menetettyjä valtion verotuloja. (HE 93/2012.)

Viimeisimmät HE 123/2014 mukaiset muutokset perintö- ja lahjaverolakiin tulevat voimaan vuoden 2015 alusta. Väliaikaiseksi aiottuja perintövero- ja lahjaverorasteikkoja tarkistetaan korottamalla kutakin porrasta yhdellä prosenttiyksiköllä ylöspäin. Lisäksi ylin, vuosina 2013–2015 yli 1 000 000 euron suuruisiin perintöosuuksiin ja lahjoihin sovellettava veroprosentti tulee pysyväksi. (HE 123/2014.)

2.3 Perintöverotuksen peruste ja tavoitteet

Suomessa olevassa hyvinvointimallissa valtio ja kunnat pyrkivät yhdenmukaistamaan kansalaisten toimeentulomahdollisuuksia. Voidakseen toteuttaa tätä mallia, tarvitsee valtio merkittäviä määriä varoja. Osa näistä varoista katetaan luotonotolla ja liiketoiminnalla, mutta merkittävä osa on kerättävä kansalaisilta verovaroina, kuten perintö- ja lahjaveroina. Hyvin suuri osa kansalaisten ansaitsemista varoista kulkee julkisyhteisöjen kautta ja samalla varoille tapahtuu merkittävää uudelleen jakoa. (Puronen 2011, 5.)

Verotuksen keskeinen ongelma on verorasituksen jakaantuminen oikeudenmukaisesti, julkisuudessa onkin keskusteltu perintöverotuksen poistamisesta, kuten Ruotsissa tehtiin vuonna 20014 ja Norjassa 2014. Nykytilanteessa suurten yritysten sukupolvenvaihto tulee hyvin kalliiksi, useat suuret yritykset ja yritysten omistajat ovatkin joutuneet muuttamaan perintöverojen pelossa ulkomaille. Viimeisimpänä Fazerin omistajasukuun kuuluva Karl Fazer. Vuoden 2014 aikana Suomen Valtio keräsi perintöverona 500 000 000 euroa, perintöveron poistamisen seurauksena puuttuvat verovarot olisi kuitenkin paikattava muilla veroilla. Ruotsissa tämä on tarkoittanut kovempaa luovutusvoiton verotusta. Tämän mallin ongelmana on se, että maksumiehiksi tulevat tavalliset kansalaiset, jotka myyvät saamansa perinnön. Eniten perintöveron poistosta hyötyvät Ruotsissa rikkaimmat jotka eivät joudu luopumaan omaisuudestaan sekä vanhat perheyri-tykset. (Säntti 2015.)

2.4 Perintöveroluokat

Perinnönsaajia verotetaan heidän saamastaan perintöosuudesta kahden eri veroluokan mukaan, riippuen heidän suhteestaan perinnönjättäjään.

I veroluokkaan kuuluvat rintaperilliset, aviopuoliso, aviopuolison rintaperilliset, vanhemmat, isovanhemmat sekä avopuoliso, jos heillä on yhteinen lapsi tai he ovat olleet aiemmin avioliitossa

II veroluokkaan kuuluvat kaikki muut, sisarukset ja heidän rintaperillisensä, perittävän vanhempien sisarukset, avopuoliso yleensä (Verohallinto 2014a).

Perintöveroa maksetaan oheisten taulukoiden 1. ja 2. mukaan. Kaikki alle 20 000 euron perintöosuudet ovat verovapaita.

I veroluokka, voimassa 1.1.2015 alkaen		
Verotettavan osuuden arvo, €	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylimestä osasta, %
20 000 – 40 000	100	8
40 000 – 60 000	1 700	11
60 000 – 200 000	3 900	14
200 000 – 1 000 000	23 500	17
1 000 000 –	159 500	20

Taulukko 1. Perintöveroluokka I (Verohallinto 2014a)

II veroluokka, voimassa 1.1.2015 alkaen		
Verotettavan osuuden arvo, €	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylimenevästä osasta, %
20 000 – 40 000	100	21
40 000 – 60 000	4 300	27
60 000 – 1 000 000	9 700	33
1 000 000 –	319 900	36

Taulukko 2. Perintöveroluokka II (Verohallinto 2014a)

Perintöveroon vaikuttaa siis perinnön arvon lisäksi sukulaissuhde perinnönjättäjään. Veroa menee vain yli 20 000 euron perintöosuuksista. Jos perinnön arvo on esimerkiksi 100 000 euroa ja perillinen kuuluu ensimmäiseen veroluokkaan, tulkitaan taulukkoa kolmannen portaan kohdalta, kolmannen portaan alarajan 60 000 euron kohdalla veron osuus on 3 900 euroa, ylimenevältä osuudelta veron osuus on 14 %, perintöveron osuus on näiden arvojen summa.

Esimerkki 1.

I veroluokkaan kuuluvan perillisen perintöosuus on 100 000 euroa. Vero alarajan kohdalla on 3 900 €, ja alarajan ylittävän osuuden (100 000 € - 60 000 € = 40 000 €) osalta veroa peritään 14 %

$40\,000\text{ €} \cdot 14\% = 5\,600\text{ €}$, verojen määrä on siis (3 900 € + 5 600 €) 9 500 €

Lyhyesti: $3\,900\text{ €} + (100\,000\text{ €} - 60\,000\text{ €}) \cdot 14\% = 9\,500\text{ €}$

2.5 Perintöosuudesta tehtävät vähennykset

Perintö- ja lahjaverolain 2 luvun 12 §:ssä säädetään erityisistä vähennyksistä, joiden tarkoitus on helpottaa lähiomaisten perintöosuuteen kohdistuvaa verorasitusta. Vähennykset tehdään verotuksen toimittamisen yhteydessä jokaisen vähennykseen oikeutetun perintöosuudesta automaattisesti. Verottaja tekee vähennykset viran puolesta, joten niitä ei tarvitse erikseen vaatia. Perintö- ja

lahjaverolain 2 Luvun 9 pykälän 2 momentissa säädetään luonnollisista kaikkien perillisten hyväksi tehtävistä vähennyksistä. Nämä luonnolliset vähennykset tehdään kuolinpesän bruttovaroista, joten ne tulevat kaikkien perillisten hyväksi. (Puronen 2011, 254.) Luonnollisia vähennyksiä ovat vainajan elinaikaan kohdistuvat velat jotka ovat kuolinhetkellä maksamatta, esimerkiksi asuntovelka, verovelka, vesi-, sähkö- ja puhelinlaskut sekä sairauskulut. Myös hautaamisen ja perunkirjoitukset kustannukset voidaan vähentää kuolinpesän omaisuuden arvosta. (Verohallinto 2014b.)

2.5.1 Puolisovähennys

Kun leski on perillinen tai testamentinsaaja, hän saa vähentää veronalaisesta perintöosuudestaan 60 000 euroa. Vähennys koskee vain leskeä ja tietyin, luvussa 3.4 käsitellyin edellytyksin avopuolisoa. Entinen puoliso ei saa vähennystä, vaikka hän olisikin testamentinsaaja. (Puronen 2011, 254).

Esimerkki 2.

Puolison perintöosuus on 85 000 euroa, ja siitä vähennetään 60 000 euroa puoliso vähennyksenä: $85\,000 - 60\,000 = 25\,000 \text{ €}$. Ensimmäiseen perintöveroluokkaan kuuluvana puoliso maksaa perintöveroa alarajan kohdalta 100 € ja ylimenevältä osalta $(25\,000 - 20\,000) * 8 \% = 400 \text{ €}$. Veron osuus on $100 \text{ €} + 400 \text{ €} = 500 \text{ €}$.

Ilman vähennysoikeutta puoliso maksaisi perintöveroa:

$$3\,900 \text{ €} + (85\,000 \text{ €} - 60\,000 \text{ €}) * 14 \% = 7\,400 \text{ €}$$

2.5.2 Alaikäisen lapsen vähennys

Lapset, ottolapset ja muut suoraan alenevassa polvessa olevat perilliset ovat oikeutettuja alaikäisen lapsen vähennykseen, kun he ovat perintöoikeuden alkaessa olleet alaikäisiä. Vähennyksen määrä on aina 40 000 euroa. (PerVL 2:12:3.)

Esimerkki 3.

Alaikäisen lapsen perintöosuus on 150 000 €, ja siitä vähennetään alaikäisen lapsen vähennyksenä 40 000 €, joten perintövero maksetaan 110 000 € osuudesta.

Alarajan 60 000 € kohdalta veroa maksetaan 3 900 €, ylimenevältä (110 000 € - 60 000) 50 000 € osalta veroa maksetaan 14 % ($50\,000\text{ €} \cdot 14\%$) = 7 000 €. Veroa maksetaan yhteensä (3 900 € + 7 000 €) 10 900 euroa.

Ilman vähennysoikeutta maksettavaksi kertyisi:

$$3\,900\text{ €} + (150\,000\text{ €} - 60\,000\text{ €}) \cdot 14\% = 16\,500\text{ €}$$

2.6 Verotuksen toimittaminen

Uuden 1.9.2010 voimaan tulleen verohallintolain (VHL 523/2010) 1 §:n mukaan valtiovarainministeriön alainen viranomainen, Verohallinto, toimittaa koko Suomen verotuksen. Vaikka uusi laki poisti paikalliset verovirastot, niin paikallinen asioiminen on yhä käytössä, muutosten näyttäytyessä organisaation sisällä. (Puronen 2011, 395–396.)

Nykyisen juoksevan verotuksen ansiosta verotuksen toimittaminen päättyy sinä päivänä, kun Verohallinnossa on saatu käsiteltyä kaikki tarpeelliset toimet. Tämän toimittamispäivän perusteella määräytyy veron maksupäivät (Puronen 2011, 416, 573.)

Jokaisen perillisen perintövero määräytyy perintöosuuden perusteella. Yleensä perinnönjakoa ei ole suoritettu perintöveron toimittamishetkellä, joten vero määräytyy perukirjan arvioiden ja mahdollisen testamentin perusteella laaditun laskennallisen jaon perusteella. Laskennallinen jako tarkoittaa oletusta, jonka mukaan lopullinen jako tapahtuu perhe- ja perintöoikeuden säännöksiä noudattaen. Ositukseen sovelletaan puolittamista ja jakoon tasajakoa. Verotusta on mahdollista oikaista jälkikäteen todellista jakoa vastaavaksi. Jakokirjaa käytetään verotuksen apuna, jos perinnönjako on jo toimitettu. (Puronen 2011, 423.)

Perintöosuuksien arvo on euroon siirtymisen jälkeen Verohallituksen päätöksellä pyöristetty täysiin satoihin euroihin, aina alaspäin. Esimerkiksi 8 895 euroa pyöristyy 8 800 euroon. (Puronen 2011, 417.)

2.7 Veronkanto

Perintövero maksetaan valtiovarainministeriön asetuksen (VvMA:n veronkannosta 747/2005) 4 §:n mukaan kahdessa yhtäläisessä erässä:

Ensimmäinen erä on maksettava viimeistään sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa lähinnä kolmen kuukauden kuluttua verotuksen toimittamispäivää seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Toisen erän maksupäivä on viimeistään sen kalenterikuukauden ensimmäisenä päivänä, joka alkaa lähinnä viiden kuukauden kuluttua verotuksen toimittamispäivää seuraavan kuukauden alusta.

Alle 500 euron perintövero-osuudet maksetaan yhdessä erässä, ensimmäisen erän veronkannossa. (Puronen 2011, 573–574.)

Esimerkki 4.

Perinnön määrä 100 076 euroa pyöristetään 100 000 euroon. Ensimmäisen veroluokan mukaan veron määrä on esimerkissä 1. laskettu 9 500 €

Verotus on toimitettu 5.5.2015, joten maksuerien (á 4 750 €) eräpäivät ovat 1.9.2015 ja 1.11.2015.

2.8 Verosta vapautuminen ja veronmaksun lykkääminen

Verohallinto voi poikkeustapauksissa myöntää osittaisen tai täyden vapautuksen perintö- ja lahjaverosta, viivekorosta, viivästyskorosta ja jäämämaksusta sekä lykkäyksen vuoksi suoritettavasta korosta. Tilapäisten maksuvaikeuksien vuoksi verovelvollinen voi hakea veronmaksulle lykkäystä verovirastolle osoitetulla kirjallisella hakemuksella. Verovirasto antaa hakemukseen kirjallisen päätöksen, johon ei saa hakea muutosta. (Puronen 2008, 545–546.)

2.8.1 Veron maksusta vapautuminen

Poikkeustapauksissa veron maksamisesta voi saada vapautuksen tai osittaisen vapautuksen. Vapautuksen voi saada vain painavasta laissa määritellystä syys-

tä. Tilapäiset maksuvaikeudet oikeuttavat vain veronmaksun lykkäykseen, eivät vapautukseen.

Verovirasto voi myöntää vapautuksen seuraavista syistä:

1. Verovelvollisen maksukyky on hänen ja hänen perheensä käytettävissä olevien tulojen ja varojen mukaan erityisesti alentunut. Erityisiä syitä ovat esimerkiksi, elatusvelvollisuus, työttömyys ja sairaus.
2. Veron periminen vaarantaisi maa- ja metsätalouden tai muun yritystoiminnan jatkumisen tai työpaikkojen säilyvyyden.
3. Veron periminen olisi muusta syystä kohtuutonta. (Puronen 2011, 577–578.)

2.8.2 Veronmaksun lykkäys

Verohallinto voi myöntää veron suorittamiselle lykkäystä, jos veron suorittaminen määräajassa käy vaikeaksi. Veron perintä keskeytyy vasta myönteisellä lykkäyspäätöksellä, eli verovelvollinen voi vielä saada maksumuistutuksen tai verovelka saattaa mennä ulosottoon asti ennen lykkäyspäätöstä. Lykkäyspäätöksellä verolle saadaan uusi eräpäivä ja lykkäysajalta peritään korkoa. Veron lykkäyksen perusteeksi voidaan, etenkin suurempien veromäärien ollessa kyseessä, asettaa veromääräinen vakuus, esimerkiksi pankkitakaus. Pienenä ilman vakuutta myönnettävänä lykkäysmääränä on pidetty noin 2 000 euroa. Lykkäysajalta peritään korkoa. (Puronen 2008, 577–581.)

Lykkäykseen oikeuttavia tilapäisiä maksuvaikeuksia ovat esimerkiksi sairaus, työttömyys, opiskelu ja asevelvollisuuden suorittaminen, jos veronmaksukyvyn on katsottu syyn seurauksena alentuneen merkittävästi. Kohtuullisuusharkinnan johdosta muutkin syyt käyvät lykkäyksen perusteeksi. (Puronen 2011, 579–580.)

3 Kuolinpesän osakkaat

Kun henkilö kuolee, syntyy kuolinpesä, jonka osakkaita ovat perinnönsaajat. Osakkaat määräytyvät lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan tai testamentilla, myös leski on kuolinpesän osakas ositukseen asti. Tässä luvussa käydään

läpi perinnön saajat, lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan tai testamentilla perijät sekä esteet perimykselle.

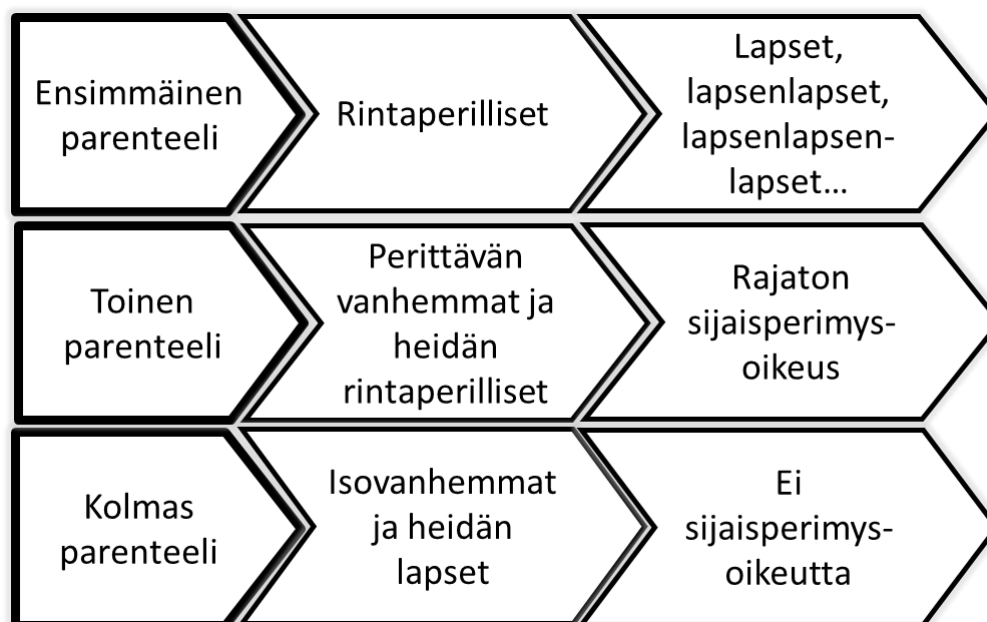
3.1 Perinnön saajan edellytykset

Perinnön voi saada vain se, joka elää perittävän kuolinhetkellä. Myös syntymätön, ennen perittävän kuolemaa siitetty lapsi joka syntyy elävänä saa perillisen aseman. Ei ole tärkeää kuinka kauan lapsi elää syntymänsä jälkeen eikä lapselta odoteta elinkelpoisuutta. (Aarnio & Kangas 2010, 287.)

Onnettomuudet, joissa kuolee samanaikaisesti useita saman perheen jäseniä aiheuttavat näyttöongelman perimysjärjestyksestä. Näyttöongelma on ratkaistu perintökaaressa olettamalla, jonka mukaan, jos ei voida todistaa että perillinen on elänyt perittävän jälkeen, hänen oletetaan kuolleen ennen perittävää. (Aarnio & Kangas 2010, 287.)

3.2 Kuolinpesän osakkaat lakimääräisen perimysjärjestyksen mukaan

Lakimääräinen perimysjärjestys määräytyy parenteelien mukaan. Parenteelit ovat toistensa poissulkevia. Jos elossa on yksikin ensimmäiseen parenteeliin kuuluva, hän saa koko perinnön. Oheisessa kuviossa 1 on katsaus lakimääräiseen perimysjärjestykseen.

Kuvio 1. Lakimääräinen perimysjärjestys

3.2.1 Ensimmäinen parenteeli

Ensimmäiseen parenteeliin kuuluvat rintaperilliset. Rintaperillisiä ovat aviolapset, tunnustetut lapset, lapset, joiden osalta tuomioistuin on vahvistanut isyyden, kihlalapset eräin edellytyksin ja väkisinmaaten siitetyt lapset (Puronen 2009, 30). Ottolapsi, joka on adoptoitu 1.1.1980 jälkeen, on rintaperillisen asemassa. Samoin ennen tätä lapseksi otetut, joiden kohdalla ottolapsisuhteeseen on määrätty sovellettavaksi lakia lapseksiottamisesta (Aarnio & Kangas 2010, 290). Rintaperillisen sijaan tulevat hänen sijaisperijänsä, eli jälkeläiset. Ensimmäisessä parenteelissa on rajaton sijaantulo-oikeus (Puronen 2009, 31).

3.2.2 Toinen parenteeli

Jos perittävältä ei ollut rintaperillisiä, eikä hän ollut naimisissa, hänen äitinsä ja isänsä saavat perinnön puoliksi. Kuolleen vanhemman sijaan tulevat perittävän sisarukset, sisaruksen ollessa kuollut, hänen sijaansa tulevat hänen lapsensa. (Aarnio & Kangas 2010, 302.) Sisaruspuolet saavat sen osan, joka olisi ollut heidän äidilleen tai isälleen tuleva. Sisaruspuolilla on sama oikeus kuin täyssisaruksilla, jos täyssukulaisia ei ole. (PK 2:2.3.) Perimys etenee sukuhaaroittain rajattomalla sijaantulo-oikeudella (Aarnio & Kangas 2010, 302).

3.2.3 Kolmas parenteeli

Jos perittävältä ei jää ensimmäiseen, eikä toiseen parenteeliin kuuluvia perillisiä, saavat perittävän isovanhemmat koko perinnön. Sijaantulo-oikeuden mukaan kuolleen isovanhemman osuus menee hänen rintaperillisilleen. Tässä perillisryhmässä sijaisperimysoikeus loppuu perittävän täteihin, setiin ja enoihin, eli vanhempien sisaruksiin. Tässä perillisryhmässä ei siis ole rajatonta sijaantulo-oikeutta. (Aarnio & Kangas 2010, 302.)

3.3 Aviopuoliso ja rekisteröity parisuhde

Jos perittävältä ei jää rintaperillisiä, leski perii hänet. Ensin kuolleen puolison perilliset, eli toissijaiset perilliset ovat vasta lesken kuolinpesän osakkaita, eli perilliset saavat perintö-osuutensa vasta lesken kuoltua. Lesken kuoleman jälkeen omaisuus jaetaan ensin kuolleen perillisten ja lesken perillisten kesken. Jos lesken kuollessa ensin kuolleen perillisiä ei ole elossa, koko perintö menee

lesken perillisille. Jos lesken perillisiä ei ole elossa, ensiksi kuolleen puolison perilliset perivät kaiken. (Aarnio & Kangas 2010, 300.) Vuonna 2002 voimaan tulleen lain mukaan (Laki rekisteröidystä parisuhteesta 950/2001) rekisteröidyssä parisuhteessa parisuhdekumppanilla on sama oikeus perintöön kuin leskellä (Puronen 2009, 32).

3.4 Avopuoliso

Avopuoliso ei ole perillisen asemassa. Avopuoliso perii puolisonsa vain testamentilla. Avopuolisolla ei ole lain suomaa oikeutta puolison omaisuuteen, eikä leskensuojaa, kuten aviopuolisolla. (Nettilaki 2014.)

Laki avopuolisoiden yhteistalouden purkamisesta (26/2011) tuli voimaan huhtikuussa 2011. Laki koskee vähintään viisi vuotta kestäneitä avoliittoja ja tapauksia, joissa avopuolisolla on tai on ollut yhteinen tai yhteisessä huollossa lapsi ja se antaa avopuolisolle suojaa yhteistalouden purkautuessa. Lakia voidaan soveltaa myös avoliiton päättyessä kuolemaan. Lain nojalla avopuolisolla on oikeus hakea pesänselvittäjää omaisuuden erottelun selvittämiseksi. Laki ei siis tuo avopuolisolle perintöoikeutta, mutta turvaa hänen asemaansa. Avopuolisolle on mahdollista myöntää harkinnanvaraista avustusta kuoleman jälkeen, jos avopuolison toimeentulo heikentyy kuoleman vuoksi. Avustus voi olla esimerkiksi määräaikainen käyttöoikeus yhteiseen asuntoon. (Oikeusministeriö 2013.)

3.5 Valtio

Jos laillisia perillisiä tai testamentinsaajia ei ole, valtio, tai eräissä tapauksissa Ahvenanmaan maakunta, saa perinnön. Perintö voidaan kuitenkin hakemukselta luovuttaa esimerkiksi vainajan kotikunnalle tai hänen läheiselleen. (Puronen 2009, 32–33.) Valtionperintö on verovapaata, koska veronsaaja ei voi olla verovelvollinen itselleen (Puronen 2011, 69).

3.6 Testamentin saaja

Testamentilla perinnön jättäjä voi jättää omaisuutta muille kuin lakimääräisille perillisille. Testamentilla voi testamentata koko omaisuutensa, mutta on hyvä huomioida perillisten oikeus lakiosaan.

3.7 Perillisen oikeuden vastaanottaminen ja vanheneminen

Perintökaaren 16 luvun mukaan perintöoikeus saatetaan voimaan ilmoittamalla vaatimuksensa perinnön vastaanottajille tai jakamattoman pesän hoitajalle. Vaatimus voidaan esittää myös oikeudelle. Perintö katsotaan vastaanotetuksi, kun perillinen ottaa pesän hoitoonsa, osallistuu perunkirjoitukseen, perinnönjakkoon tai tekee muita jäämistöä koskevia toimia. Perillisen oikeus perintöön vanhenee kymmenessä vuodessa perittävän kuolemasta. (PerVL 16:1-2.)

4 Perintöverosuunnittelu

Suomalaisten, erityisesti keskiluokan, varallisuus on kasvanut huomattavasti viimeisten vuosikymmenien aikana. Sotien jälkeinen vaurastunut sukupolvi on ikääntynyt, jolloin on aika siirtää varallisuutta seuraaville sukupolville. Perintöverosuunnittelulla pyritään siirtämään omaisuus seuraaville sukupolville pienemmillä veroseuraamuksilla. (Puronen 2009, 15.)

Tässä luvussa käsitellään erilaisia keinoja, joilla perinnönjättäjä voi vaikuttaa jäämistöönsä. Veroseuraamuksia suunnitellessa on oltava tarkkana, että toimet ovat lainmukaisia. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon lesken, perillisten ja velkojien asettamat rajoitukset, kuten lesken hallintaoikeus ja rintaperillisten oikeus lakiosaansa.

4.1 Perintöverosuunnittelun tarkoitus

Perinnönjättäjä voi toimillansa vaikuttaa useaan jäämistöä koskevaan asiaan. Perintöverosuunnittelu on vain osa jäämistösuunnittelua eikä se saisi liiaksi määrittää tehtäviä toimia. Suunnittelun pääpainon tulisi olla veronsäästön sijaan seuraavissa asioissa, joihin perinnönjättäjä voi toimillansa vaikuttaa

1. kuolinpesän hallintoon,
2. jaettavan omaisuuden määrään tai laatuun
3. kuka tai ketkä ovat edunsaajia
4. kuinka paljon ja mitä perilliset saavat (Kolehmainen & Rabinä 2013, 1).

Kuitenkin veroseuraamuksien suunnittelu on paikallaan silloin kun lainsäätäjä on jättänyt sille tilaa. Usein tavoitteet voidaan saavuttaa saaden samalla merkittävät veronsäästöt. Seuraavissa kappaleissa keskitytään edellisten kohtien avulla optimoimaan perillisille jäävän perintöverorasituksen määrä. (Puronen 2009, 19–20, Kolehmainen & Rabinä 2013, 1.)

4.2 Perintöverosuunnittelun laajuus

Suoraa vastausta verosuunnittelun laajuuteen ei voida antaa, koska jokaisen henkilön kohdalla tilanne on erilainen. Vähimmäiskeinona perillisten kanssa voi keskustella keinoista, joilla jäämistö säästää selkeästi verotuksessa. Tämänlaisia keinoja ovat elinaikana annetut lahjat ja testamentti, jonka avulla puolisolle jätetään omistusoikeudella niin suuri perintö, kuin verovapaana on mahdollista. Myös alaikäisille lapsille voidaan jättää heidän verovapaan osuutensa suuruinen omaisuus, kunhan tälle ei ole muita kuin verotuksellisia esteitä. (Puronen 2009, 23–24.)

Edellisiä merkittävämpiä suunnittelukohteita ovat erilaiset hallintaoikeuksien jättämiset tai omaisuuden pilkkominen lähipiiriin kuuluvien kesken sekä luovutukset eri ajankohtina. Myös erilaiset luopumisjärjestelyt, kuten sukupolvenvaihdosluovutukset ovat yleisiä suunnittelukeinoja. Harvemmin käytettyjä ja hieman vaikeammin ymmärrettäviä suunnittelukeinoja ovat erilaiset ositukseen ja jakoon liittyvät järjestelyt kuten omistusjärjestelyt ja omaisuuden muuttamiset. (Puronen 2009, 24.)

4.3 Elinaikaan sijoittuvat vastikkeettomat oikeustoimet

Elinaikaan sijoittuvilla luovutustoimilla voidaan parhaiten saada oma tahto kuluviin. Kaikki osapuolet ovat vielä elossa ja asioista voidaan toivottavasti keskustella ja varmistaa, että saanto on sitä mitä molemmat osapuolet tarkoittivat. Epäkohtien korjaamisellekin on vielä aikaa, toisin kuin kuoleman jälkeisissä toimissa. Joskus lahjan antaja haluaa siirtää omaisuutta velkojien ulottumattomiin, tämänlaisissa tapauksissa oma käyttöoikeus voidaan taata hallintaoikeudella. (Puronen 2009, 107–109.)

4.3.1 Ennakkoperintö ja lahja

Lahja on yksi tapa siirtää omaisuutta sukupolvelta toiselle. Maatilan omistaja käyttää syytinkiä tai kuolemanvaraiskauppaa, kaupunkilainen taas lahjaa. Molempien tarkoitus on kuitenkin sama, vanhemmat haluavat luopua omaisuudesta, joita eivät enää tarvitse tai josta eivät jaksa huolehtia. Yleensä kysymys ei siis ole varsinaisesta lahjasta. (Norri 2010, 252.)

Perintö- ja lahjaverotuksen mukaan ennakkoperintö lasketaan aina lahjaksi. Nykyään perintö- ja lahjaveroasteikot ovat kuitenkin eriytetty ja lahjasta maksetaan veroa ankarammin kuin perinnöstä. Ennakkoperinnöstä pitää myös tehdä lahjaa koskevien yleisten säännösten mukainen lahjaveroilmoitus. Tavanomaisista lahjasta ei lasketa ennakkoperinnöksi, koska lahjan tavanomaisuus määräytyy osapuolten varallisuussuhteiden perusteella. Ollakseen tavanomainen, lahjan arvon täytyy olla kohtuullinen antajan varallisuuteen verrattuna. Kuluja lapsen elättämisestä, kouluttamisesta ja kasvattamisesta ei pidetä ennakkoperintönä, ellei kouluttamisen kustannukset ole erityisen suuria huomioiden perheen olosuhteet. (Puronen 2009, 152–153; Norri 2010, 252.)

Ennakkoperinnöksi katsottu lahja lisätään perinnönsaajan saamaan perintöosuuteen, toisin kuin tavanomainen lahja. Perintökaaren 6 luvun 1 ja 4 pykälien mukaan rintaperillisille annettu, tavanomaisista arvokkaampi lahja katsotaan ennakkoperinnöksi, jos muuta ei ole ilmaistu. Jos voidaan osoittaa lahjan olevan tavanomainen, niin se voidaan ottaa huomioon perintöveroa määritettäessä vain jos se on annettu viimeistään kolme vuotta ennen perinnönjättäjän kuolemaa. Ennakkoperintö taas huomioidaan perintöverotuksessa aina, vaikka sen antamisesta olisi kulunut vuosikymmeniä. (Puronen 2009, 153.)

Ennakkoperinnöstä ja lahjasta kannattaa tehdä selkeä merkintä lahjakirjaan, ettei lahjan luonne jää veroviranomaisten ratkaistavaksi. Vaikka lahjakirjasta olisi jäänyt puuttumaan tieto, että kyseessä on lahja eikä ennakkoperintö, niin lahjanantaja voi korjata tiedon myöhemminkin. Vapaamuotoinen, kirjallinen lahjakirjan oikaisu riittää kumoamaan oletuksen ennakkoperinnöstä. Oikaisun voi tehdä niin kauan kuin lahjan antaja on elossa ja oikeustoimikelpoinen. (Puronen 2009, 154.)

Esimerkki 5.

Lapsenlapsen saama lahja ei pidetä vanhemman ennakkoperintönä, eikä se vaikuta isovanhempien perinnönjakoon. Tilanne on toinen, jos lapsenlapsi on perillisasemassa. Jos ennakkoperinnön saanut vanhempi on kuollut ennen perittävää, otetaan hänen saamansa ennakkoperintö huomioon vanhemman jälkeen tehtävässä perinnönjaossa siten, että se vähentää hänen jälkeläistensä perintöosuuksien arvoa. (Puronen 2009, 153–154.)

4.3.1 Lahjojen verotus

Vuoden 2008 alusta lahjaverotus on eriytetty perintöverosta ja lahjasta maksetaan enemmän veroa kuin perinnöstä. Myös verotuksessa tehtävät vähennykset, kuten alaikäisyysvähennys ja puoliso-vähennys ovat eriytetty ja vähennykset tehdään vain perintöverosta. Verotuksen suunnittelu vaatii siis tarkkoja perintö- ja lahjaverolain mukaisia laskelmia. (Norri 2010, 252–253.)

Lahjat verotetaan jokaisen lahjansaajan ja antajan osalta erikseen. Joten vanhempien tehdessä lahjoituksen yhteisessä omistuksessa olevasta omaisuudesta lapselleen, toimi sisältää kaksi lahjoitusta: isältä lapselle ja äidiltä lapselle. Jos vanhemmat tekevät lahjoituksen kahdelle lapselleen, toimi sisältää neljä lahjoitusta. Jos toinen vanhemmista tekee lahjoituksen omasta omaisuudestaan, toimi sisältää lahjoittajan puolelta vain yhden lahjoituksen, vaikka puolisoilla onkin avio-oikeus. (Norri 2010, 252–253.)

Perintö- lahjaverolain mukaan kolmen vuoden sisällä samalta henkilöltä saadut ja lahjat ja perintö lasketaan yhteen. Lahjaveroa maksetaan yli 4 000 euron lahjoista, eli kolmen vuoden aikana lahjojen yhteenlasketun arvon on jätävä tämän summan alle, että ne ovat verovapaita. Tällä järjestelyllä voidaan välttää huomattava taloudellisen edun saaminen, joka tulisi lahjan jakamisesta erillisiin osiin, eli moneksi lahjaksi. Ilman kolmen vuoden sääntöä voitaisiin vähentää maksattavien verojen määrää huomattavasti tai äärimmäisissä tapauksissa jopa välttää koko lahja- ja perintöverojen maksaminen. (Puronen 2011, 354.)

Lahjaveroa maksetaan alla olevien taulukoiden 3. ja 4. mukaisesti, kuten perintöveroakin, kahden eri veroluokan mukaan, riippuen lahjan saajan suhteesta

lahjan antajaan. Veroluokat määräytyvät samalla tavalla kuin perintöveron kohdalla:

I veroluokkaan kuuluvat rintaperilliset, aviopuoliso, aviopuolison rintaperilliset, vanhemmat, isovanhemmat sekä avopuoliso, jos heillä on yhteinen lapsi tai he ovat olleet aiemmin avioliitossa

II veroluokkaan kuuluvat kaikki muut, sisarukset ja heidän rintaperillisensä, perittävän vanhempien sisarukset, avopuoliso yleensä (Veronmaksajat 2014b).

I veroluokka, voimassa 1.1.2015 alkaen		
Verotettavan osuuden arvo, €	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylimenevästä osasta, %
4 000 – 17 000	100	8
17 000 – 50 000	1 140	11
50 000 – 200 000	4 770	14
200 000 – 1 000 000	25 770	17
1 000 000 –	161 770	20

Taulukko 3. Lahjaveroluokka I (Perintö- ja lahjaverolaki 19 a §.)

I veroluokka, voimassa 1.1.2015 alkaen		
Verotettavan osuuden arvo, €	Veron vakioerä osuuden alarajan kohdalla, €	Vero alarajan ylimenevästä osasta, %
4 000 – 17 000	100	21
17 000 – 50 000	2 830	27
50 000 – 1 000 000	11 740	33
1 000 000 –	325 240	36

Taulukko 4. Lahjaveroluokka II (Perintö- ja lahjaverolaki 19 a §.)

Veron määrään vaikutetaan huomattavasti jakamalla lahjoitusta pienempiin osiin tai toimimalla pitkällä aikavälillä. Verovapaita alle 4 000 euron lahjoituksia voi tehdä kolmen vuoden välein. Lahjaverotuksen taustalla on veronkierron estävä normi, jonka soveltamismahdollisuus on huomioitava. Veronkierron mahdollisuuden takia suurinta mahdollista hyötyä ei kannata tavoitella mitoittamalla lahjan arvoksi 3 999,95 euroa ja uuden lahjoituksen maksupäivä päivälleen kolmen vuoden päähän. Seuraavat esimerkit 6. ja 7. osoittavat mitä vaikutuksia veron määrään on lahjoitusten pilkkomisesta. (Puronen 2009, 143.)

Esimerkki 6.

Isovanhemmat, joilla heillä on vuosikymmenien ajan ollut yhteiset varat ja pankkitilit, haluavat tehdä lahjoituksen lapsilleen. Lahjoitettavaksi summaksi he päättävät 90 000 euroa. Pariskunnalla on kolme lasta, ja kumpikin vanhemmista tekee kullekin lapselle 15 000 euron lahjoituksen.

Yhden lahjoituksen veron määräksi muodostuu:

$100 \text{ €} + (15\,000 \text{ €} - 4\,000 \text{ €}) \cdot 8 \% = 880 \text{ €}$, lahjoituksia on kuusi, joten veron kokonaismääräksi muodostuu 5 880 €

Jos vain toinen vanhemmista tekee lahjoitukset, yhden lahjoituksen suuruus on 30 000 euroa ja veron määräksi muodostuu:

$1\,010 \text{ €} + (30\,000 \text{ €} - 17\,000 \text{ €}) \cdot 11 \% = 2\,440 \text{ €}$, kolmesta lahjoituksesta maksetaan yhteensä 7 320 €

Kummankin puolison tehdessä lahjoitukset, vähennetään maksettavien verojen määrää $7\,320 \text{ €} - 5\,880 \text{ €} = 1\,440 \text{ €}$

Esimerkki 7.

Edellisen esimerkki 6. veron määrää vähentäisi olennaisesti se, että osa varoista lahjoitettaisiin lapsenlapsille. Seuraavassa laskelmassa oletetaan, että jokaisella lapsella on kaksi lasta.

Kumpikin isovanhemmista tekee kuudelle lapsenlapselleen 3 900 € verovapaan lahjoituksen $12 \cdot 3\,900\text{ €} = 46\,800\text{ €}$, loppuosa lahjoitetaan kolmelle lapselle, kumpikin tekee omat lahjoitukset. $(90\,000\text{ €} - 46\,800\text{ €}) : 6 = 7\,200\text{ €}$

$100\text{ €} + (7\,200\text{ €} - 4\,000\text{ €}) \cdot 8\% = 356\text{ €}$, lahjoituksia tehtiin kuusi, veron kokonaismääräksi kertyy 2 136 euroa

Myös pidemmällä aikavälillä toimiminen pienentää lahjan verotusta, esimerkiksi 300 000 euron lahjoitus ensimmäiseen veroluokkaan kuuluvalla kahdessa erässä kolmen vuoden välein pienentää verotusta 4 190 euroa.

4.3.2 Verovapaat lahjat

Verovapaat lahjat voidaan jakaa neljään ryhmään:

1. yleishyödylliset
2. koti-irtaimisto, koulutus-, kasvatus-, ja elatuslahjat sekä kaikki alle 4 000 euron lahjat
3. toistuvaisluonteinen etu, kuten hallinta- tai käyttöoikeus
4. kuolemantapauskorvaukset tiettyyn summaan asti (Puronen 2009, 146).

Tässä luvussa käsitellään yleishyödyllisiä lahjoituksia sekä koti-irtaimisto-, koulutus-, kasvatus ja elatuslahjoja. Toistuvaisluonteisia etuja sekä kuolemantapauskorvauksia käsitellään muualla tässä työssä.

4.3.2.1 Yleishyödyllinen lahjoitus

Joissain tapauksissa perinnön jättäjä tahtoo testamentilla tehtävällä lahjoituksella tukea jonkin itselleen tärkeän asian toimintaa. Usein yhteisölle tai yhdistyksen toimintaa tuetaan testamenttaamalla varoja, mutta myös lahjoitustenteko on mahdollista. Julkisyhteisöjen, eräiden yhdyskuntien sekä eräiden laitosten saamat lahjat ovat verovapaita. Seurakunta, valtio ja sen laitokset sekä kunta ovat esimerkkejä julkisyhteisöistä. Yhteisön tulee olla oikeudelliselta muodoltaan yhdistys, muu yhteisö, laitos tai säätiö. Laissa mainittuja esimerkkejä yleishyödyllisestä toiminnasta ovat tieteellinen (esimerkiksi Suomen Kulttuurirahasto), taiteellinen (Ateneumin taidemuseo), kansanvalistus (kansanopistot), maanpuolustus (veteraanijärjestöt), kotimaista elinkeinoelämää (kauppakamari)

edistävä tai muu yleishyödyllinen (Suomen Punainen Risti) tarkoitus. Poliittinen toiminta luetaan kuuluvaksi muuhun yleishyödylliseen toimintaan. Yhteisö laskeetaan yleishyödylliseksi, mikäli suurin osa sen toiminnasta on yleishyödyllistä. Jos toiminnan on tarkoitus olla taloudellista, yhteisöä ei katsota yleishyödylliseksi. Toiminnan yleishyödyllisyydestä päättää verottaja ja hiemankin epäselvissä tilanteissa kannattaa pyytää verottajan kannanottoa, joskus voi olla tarpeen hakea jopa ennakkoratkaisuja. (Puronen 2009, 147–148.)

4.3.2.2 Koti-irtaimisto

Tavanomainen koti-irtaimisto on verovapaata 4 000 euroon saakka. Tämän arvon ylittävät irtaimistolahjat ovat kokonaisuudessaan veronalaisia. Toisin kuin tavanomaiset lahjat, koti-irtaimistosta koostuva lahja ei muutu veronlaiseksi, vaikka samalta henkilöltä olisi saatu useampia samanlaisia lahjoja kolmen vuoden aikana. Koti-irtaimistoksi luetaan huonekalut, matot, taloustavarat, vaatteet, kodinkoneet, televisio, stereot ja vastaavat esineet. Edellytyksenä verovapaudelle on irtaimiston tavallisuus. Muut kuin tavanomaiset kotona olevat irtaimistoon kuuluvat esineet, kuten tavanomaista arvokkaammat taulut ja taideteokset, eivät kuulu verovapauden piiriin. Verovapaus on rajattu laissa koskemaan vain lahjansaajan tai hänen perheensä käyttöön tarkoitettuja koti-irtaimistoja. Henkilökohtaiseen käyttöön annetut esineet, esimerkiksi korut ja kulkuneuvot eivät ole koti-irtaimistoa. (Puronen 2009, 148–149.)

4.3.2.3 Koulutus-, kasvatus- ja elatuslahjat

Koulutus-, kasvatus-, ja elatuslahjat ovat verovapaita, suoritus voi olla kertaluontoinen tai jatkuva. Nykyisin edellä mainittuja lahjoja sovelletaan vain lakimääräisen huoltovelvollisuuden ulkopuolelle jääviin tapauksiin, koska alaikäiset lapset kuuluvat vanhempien lakimääräisen huolto- ja elatusvelvollisuuden piiriin. Laki ei edellytä verovapauden perusteeksi erityistä avustuksen tarvetta, eikä lahjoituksen verovapaudelle ole olemassa euromääräistä ylärajaa. Koulutuskustannuksia ovat mm. vaihto-opiskelu ulkomailla, ulkomaalaisten oppilaitosten lukuvuosimaksut, kirjojen sekä muiden materiaalien hankinta. Lahjan antajan tulisi maksaa kulut suoraan esimerkiksi oppilaitokselle, suorien rahalahjojen sijaan. Verovapaina voidaan pitää vain lahjoja, jotka ovat annettu sellaisin sanamuodoin, ettei niitä voi käyttää muuta tarkoitusta varten. Koulutus-, kasvatus-

ja elatuslahjoja ei lasketa yhteen muiden lahjojen kanssa, vaan ne ovat aina verovapaita, joskin nykyään harvinaisia lahjoja. (Puronen 2009, 149–151.)

4.3.3 Lahjan luontoiset kaupat

Useimmat lahjanluontoiset, eli alihintaiset kaupat tehdään sukulaisten tai läheisten kesken osake- ja kiinteistökaupoissa. Näiden kauppojen tarkoitus on yleensä suosia lähimmäistä, tekemällä kauppa markkina-arvoa alempaan hintaan. Myös omaisuuden siirtäminen sukupolvelta toiselle on kannattavaa tehdä lahjan luontoisilla kaupoilla, koska silloin säästytään veroseuraamuksilta. Lahjaluontoista kauppaa ei veroteta lahjana, jos luovutuskirjassa sovittu vastike ylittää 75 prosenttia käyvästä, eli todellisesta arvosta. Käyvän hinnan ja kauppahinnan välinen erotus tulkitaan PerVL 18.3 §:n mukaan lahjaksi jos se alittaa 75 prosenttia käyvästä hinnasta. Lahjaan sovelletaan lahjaa koskevia normeja, joten yli menevää osaa verotetaan lahjaverolain mukaisesti eikä alle 4 000 euron yli-hinnasta kerry maksettavaa lahjaveroa. (Puronen 2009, 130–133; Puronen 2011, 288.)

Esimerkki 8.

Isä myy 100 000 euron arvoisen asunnon lapselleen 60 000 eurolla, jolloin katsotaan että isä antaa lapselleen 40 000 euron arvoisen lahjan, josta kertyy lahjaveroa 3 540 euroa. Jos kauppahinnaksi sovitaan 75 000 euroa, ei lahjaveroa kerry maksettavaksi koska käyvän hinnan ja kauppahinnan erotus on 75 prosenttia.

Käypä arvo kannattaa arvioida mahdollisimman oikeaksi, etenkin jos omaisuutta ollaan myymässä lähiaikoina. Näin päästään mahdollisimman pienellä kokonaisveron määrällä. Jos lahjaksi saatu varallisuus ollaan myymässä, niin perintö- ja lahjaverotuksessa esineen vahvistettuna arvoa pidetään esineen hankintamenoa. Liian korkeaksi arvioitua käypää hintaa voidaan korjata luovutuksen tapahduttua ja saada takaisin liikaa maksettu perintö- ja lahjaveroa. Kuitenkin taloustaidon 2/2015 numerossa Georg Rosbäck kertoo perintöverotuksen huojennuksen olevan harvinaista ja mahdollista lähinnä pesään kuuluvan arvokkaan vakuuttamattoman esineen tuhoutuessa esimerkiksi tulipalossa. Jos omaisuutta ei olla myymässä lähiaikoina, niin käypää arvoa voidaan arvioida

melko alhaisen hintatason mukaan, ilman että verottaja puuttuu asiaan. (Puro-
nen 2009, 53–54.) Seuraavassa esimerkissä 9 selvennetään käyvän arvon ar-
vioinnin merkitystä, kun perinnöksi saatu asunto myydään.

Esimerkki 9.

Asunto myydään hintaan 145 000 €. Vertaillaan maksettavien verojen suuruut-
ta, kun asunnon arvoksi on perintöverotuksessa arvioitu 100 000 € tai
140 000 €. Perinnönsaajana on I-veroluokkaan kuuluva perillinen. Luovutusvoi-
ton vero on muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta 30 %, 30 000 € ylittävältä
osalta 33 %.

	Vaihtoehto 1	Vaihtoehto 2
Perintöverotusarvo	100 000	140 000
Perintövero	9 500	15 100
Vaihtoehtojen ero		5 600
Myyntihinta	145 000	145 000
Hankintahinta	- 100 000	- 140 000
Myyntikulut	- 5 000	- 5 000
Voitto	40 000	0
Vero luovutusvoitosta	12 300	0
Verot yhteensä	21 800	15 100
Vaihtoehtojen ero	6 700	

Taulukko 5. Perintöverotusarvon arvioinnin merkitys

Kuten taulukosta 5 nähdään, vaihtoehdossa 1 perintöverojen määrä jää 5 600
euroa pienemmäksi kuin vaihtoehdossa 2 jossa asunto on arvioitu 40 000 euroa

arvokkaammaksi. Jos asunto myydään, niin vaihtoehdossa 1 tulee maksettavaksi huomattavan suuri luovutusvoiton vero, kun asunnon hankintahintana käytetään asunnon perintöverotusarvoa. Vaihtoehdossa 2 perintöverotusarvo on lähellä myyntihintaa, eikä luovutusvoitosta kerry maksettavaa veroa ja näin ollen kokonaisveron määrä jää 6 700 euroa suuremmaksi vaihtoehdossa 1.

4.3.4 Hallintaoikeus

Hallintaoikeuden voi pidättää itsellään jo elinaikana lahjoitetusta omaisuudesta, esimerkiksi kesämökistä. Elinaikana pidätetyissä hallintaoikeuksissa on ongelmana hallinnan ja omistuksen jakaantuminen eri henkilöille. Uusi omistaja joutuu maksamaan saamastaan omaisuudesta veroa, vaikka käyttöoikeus ja omaisuuden tuotot jäävät antajalle. Tilanne voi olla taloudellisesti hankala omistajalle, ja tuleekin miettiä tarkoin onko järjestelystä enemmän haittaa kuin hyötyä. Osapuolilla saattaa olla näkemyseroja esimerkiksi kesämökin käytöstä, huollosta, korjauksista ja ylläpidosta. Asioista ei ole ehkä tullut sovittua ajallaan ja ongelmatilanteet voivat johtaa riitaantumiseen (Puronen 2009, 135.)

Jos hallintaoikeusjärjestelyyn kuitenkin päädytään, kannattaa edunsaajaksi valita nuori henkilö, jotta hallintaoikeuskerroin saadaan mahdollisimman korkeaksi. Kaikki alle 44-vuotiaat saavat saman, korkeimman kertoimen. Jos useita henkilöitä nimetään edunsaajaksi, kerroin määräytyy nuorimman mukaan. Aviopuolisoiden kannattaa pidättää etu molemmille, niin toisen kuollessa hallintaoikeus jää toiselle. Tästä ei kerry ylimääräisiä kustannuksia. (Puronen 2009, 135.)

Ajan kuluessa olosuhteet saattavat muuttua ja hallintaoikeuden voimassa pitäminen voi muuttua tarpeettomaksi tai liian vaativaksi molemmille osapuolille. Omistajan on mahdollista päästä velvoitteestaan eroon ostamalla edunsaajalta edun käyttämättömän osan. Oikeuskäytännön mukaan vastikkeelliseen luovutukseen sovelletaan luovutusvoittoverotuksen säännöksiä, joten hallintaoikeuden myyjän maksettavaksi kertyy tuloveroa. Luovutushinnasta voidaan kuitenkin vähentää hankintameno-olettaman mukainen määrä. (Puronen 2009, 136–137.) Elinikäisen hallintaoikeuden ikäkertoimet sekä aiheeseen liittyvä esimerkki löytyvät luvusta 4.4.1.3.

4.3.5 Syytinki

Syytingillä voidaan siirtää maatila sukupolvelta toiselle. Aikaisemmin syytinkiä on pidetty juridisesti lahjana, nykyään se ymmärretään kaupaksi, jossa kauppahintana käytetään rahan sijasta myyjälle turvattuja eläkesuorituksia. Nykyään syytinkisopimuksissa todetaan usein syytinkiläisen saavan talosta asunnon, elatuksen ja hoidon. Eli syytingillä olevalle jää lähes aina oikeus käyttää osaa tilasta edelleen, esimerkiksi tiettyjä huoneita tai tilan rakennusta voi käyttää asuntona. Syytinkiin kuuluu useimmiten oikeus saada tilalta lämmitys ja valaistus asuinhuoneisiinsa tai rakennukseen, sekä ruoka ja juoma, kuukausittainen rahamääräkin voi tulla kyseeseen samoin kuin käyttöoikeus esimerkiksi metsäpalstaan, viljelystilaan tai kasvimaahan. (Norri 2010, 238.)

Syytingin voi perustaa myös kaupungissa olevaan asuntoon, yleensä omakotitaloon. Syytingissä eläke-edut tulevat kiinteistöstä, joten suoritusomainen syytinki ei tule kysymykseen, vaan etu oikeuttaa kiinteistön välittömään käyttöön. Olennaisia syytingin periaatteita ovat: omistusoikeuden siirtäminen varmuudella seuraavalle sukupolvelle ja turvattujen etujen vakuuttaminen luopujalle tämän elinajaksi. Omakotitalon syytingillä siirtäminen on siis harkinnan arvoinen vaihtoehto myös kaupungissa. (Norri 2010, 239.)

4.3.6 Lakiosavaatimuksilta suojaaminen

Lakiosaan oikeutetun perillisen on oikeus saada lakiosaa vastaava tai siitä puuttuva määrä rahana testamentin saajalta. Maksun on tapahduttava kolmen kuukauden kuluessa perintöverotuksen lainvoiman saamisesta. Leskellä on perintökaaren 3 luvun 1a §:n mukainen oikeus saada hallintaansa yhteisessä kodissa oleva tavanomainen irtaimisto. Leski saa myös pitää yhteisenä kotina käytetyn asunnon tai muun mahdollisen jäämistöön kuuluvan kodiksi sopivan asunnon, jakamattomana hallinnassaan. Jos lesken omaan varallisuuteen kuuluu kodiksi sopiva asunto, ei hänellä ole edellä mainittua oikeutta. Lakiin perustuva turva on kuitenkin usein puutteellinen, sillä se ei anna omistusoikeutta. Leski voi joutua muuttamaan omakotitalosta sijoitusasuntoonsa tai laki ”pakottaa” lesken asumaan yhteisessä kodissa, vaikka leski olisi myöhemmällä iällä siihen kykenemätön. Laki ei anna leskelle oikeutta myydä asuntoa ostaakseen hänelle pa-

remmin sopivan asunnon. Apua tilanteeseen tuo keskinäinen testamentti, jota käsitellään luvussa 4.4.1.1. (Norri, 2010, 212–213.)

Lakiosavaatimukset voivat tehdä tyhjäksi keskinäisen testamentin tarkoituksen. Perillisten lakiosavaatimuksilta voidaan suojautua ottamalla testamenttiin lauseke, joka tekee lakiosavaatimuksista kannattamattomia. Esimerkki 10. on malli tällaisesta lausekkeesta.

Esimerkki 10.

Jos joku rintaperillistä vaatii ja saa lakiosan ensiksi kuolleen jälkeen, supistetaan hänen oikeuttaan saada lesken jälkeen omaisuutta niin, että hän silloinkin saa vain lakiosan ja muiden rintaperillisten osuuksia suhteellisesti lisätään (Norri 2010, 214).

Yhden lakiosaperillisistä vaatiessa lakiosaansa, kanssaperillisten keskinäinen asema muuttuu epäoikeudenmukaiseksi. Lakiosaa vaatinut perillinen saa edun verrattuna testamenttiin tyytyvään perilliseen. Tämän epäkohdan poistamiseen on olemassa toinen lauseke. Tämä toinen esimerkki 11. mukainen malli ei turvaa leskeä samalla tavalla kuin ensimmäinen, mutta sen seurauksena lakiosavaatimuksia ei tehdä, koska lakiosavaatimus muuttuu hyödyttömäksi.

Esimerkki 11.

Jos joku rintaperillisistä vaatii ja saa lakiosan, niin se mitä ensiksi kuolleen jälkeen on saatu, on vähennettävä saajan perintöosasta lesken jälkeen tukkuhinta-aindeksillä korjattuna (Norri 2010, 214).

4.4 Kuolinhetkeen ajoittuvat luovutustoimet

Perinnönjättäjän elinaikana tehdyt määräämistoimet tulevat voimaan perinnönjättäjän kuollessa. Näiden kuolinhetkeen ajoittuvien määräysten, kuten testamentin sisältöön tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska perinnönjättäjä ei ole enää vastaamassa mahdollisiin epäselvyyksiin ja tulkintavaikeuksiin. (Puronen 2009, 169.)

4.4.1 Testamentti

Testamentti on käytetyimpiä jäämistösuunnittelun keinoja, mutta siihen liittyy kuitenkin monia epävarmuustekijöitä. Usein testamentti tehdään valmiin kaavan pohjalta, eikä testamentti näin laadittuna välttämättä toteuta niitä tavoitteita, joita testamentintekijä eli testaattori testamentillaan tarkoitti. Testamentti ei välttämättä ole edes alkujaan vastannut sitä mitä testaattori on tarkoittanut. Valmiin kaavan mukaan tehdyt testamentit eivät välttämättä ota huomioon olosuhteiden muutoksia, jotka tapahtuvat testamentin laatimisen jälkeen. Testamentti voi olla alun perin tehty tarkoituksenmukaiseksi, mutta se ei välttämättä ole sitä enää testaattorin kuollessa. Testamenttia laatiessa olisi syytä varautua olosuhdemuutoksiin, esimerkiksi testamentinsaajien kuolemaan ennen testaattoria tai pian hänen jälkeensä. Olosuhdemuutoksia vaikeampia ongelmia testamentin laatimiseksi aiheutuu lesken ja perillisten toimista, joita he mahdollisesti tekevät ennen testamentin täytäntöönpanoa. Välitilassa ennen ositusta voidaan luovuttaa omaisuutta, joka olisi kuulunut jäämistöön; tällaisella toimella lesken tasinkoon oikeuttava omaisuus voi pienentää testamentilla määrättävän osuuden suuruutta. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 69–70.)

Testamentin tarve on erilainen, riippuen siitä mihin perillisryhmään kuuluvia perillisiä testaattorilla on sekä kenelle ja mitä hän haluaa testamentata. Testamentin suunnittelun aluksi on järkevää selvittää, onko jälkisaädökselle tarvetta, vai päästäänkö haluttuun lopputulokseen lakimääräisen perimysjärjestyksen normeja noudattamalla. Huonosti suunnitellusta testamentista on helposti vain haittaa, koska se voi johtaa turhiin riitoihin osakkaiden tulkintaeroavaisuuksien takia. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 71.)

Testamentin käyttäminen jäämistö- ja verosuunnitteluun vaatii tietoa, mistä kaikesta testaattori voi jälkisaädöksellään määrätä. Testamentilla voi määrätä vain omasta omaisuudesta sekä sellaisesta oikeudesta, jonka testamentilla voi siirtää. Testamenttausvaltaa rajoittaa muun muassa rintaperillisten oikeus lakiosaan ja lesken oikeus pitää pesä jakamattomana. Suunnitteluvaiheessa on otettava huomioon myös aviovarallisuusjärjestelmä sekä perintökaaressa olevat leskensuojasäännökset. Edelliset kohdat huomioimalla voidaan välttyä tilanteelta, jossa testamenttia ei ole edes mahdollista noudattaa. Yksinäisten, eli eron-

neiden ja naimattomien testamenttausvalta on selvä, he voivat määrätä koko omaisuudestaan. Jos yksinäisellä henkilöllä on rintaperillisiä, niin heille kuuluu lakiosana puolet omaisuudesta, puolet saa testamentata tahtonsa mukaan. Avioliitossa olevien ja leskien kohdalla testamenttausvalta on monimutkaisempaa. Avioliitossa olevien tehdessä testamentin se on usein keskinäinen testamentti. (Puronen 2009, 72, 74; Norri 2010, 107.)

Jäämistöoikeudessa on testamentin tunnusmerkkeinä yleensä pidetty kuolemanvaraisuutta, vastikkeettomuutta ja yksipuolisuutta. Nämä tunnusmerkit erottavat testamentin muista oikeustoimista ja luovat vahvan oletettaman perintöverotuksen testamenttikäsitteen sisällöstä. Jäämistöoikeudessa testamentteja jaotellaan eri perustein. Testamenttien jaottelua kutsutaan luokittamiseksi, luokituksella on tärkeä merkitys vero-oikeuden piirissä, koska veroratkaisut ovat sidottu luokitukseen. (Puronen 2009, 33.)

Testamenttien perusjako jakaa testamentit yleisjälkisaädöksiin ja erityisjälkisaädöksiin eli legaatteihin. Yleisjälkisaädöksellä testamentinsaaja saa samantyyppisen aseman kuin perillinen. Erityisjälkisaädös on määritelty etuuskohtaisesti, se voi koskea tiettyä esinettä (esinelegaatteja), arvomäärää (velvoiteoikeudellinen legaatteja) tai oikeutta (käyttö- tai tuotto-oikeus legaatteja). Legaatinsaaja ei ole kuolinpesän osakas. Testamenttien luokittelu voi perustua myös testamentinsaajan määräysvallan laajuuteen. Tällaisella jaottelulla erotellaan seuraavat testamentit:

1. Täysi omistusoikeustestamentti
2. Rajoitettu omistusoikeustestamentti
3. Hallintaoikeustestamentti
4. Tuotto-oikeustestamentti (Puronen 2009, 33–34.)

4.4.1.1 Keskinäinen testamentti

Keskinäinen testamentti on kahden henkilön molemminpuolinen eli keskinäinen määräys, että se heistä, joka elää toisen jälkeen, saa pitää molempien omaisuuden. Keskinäinen testamentti on yleensä aviopuolisoiden käytössä, mutta myös muut toisilleen läheiset henkilöt, esimerkiksi naimattomat ja lapsettomat sisarukset voivat sitä käyttää. Keskinäistä testamenttia on olemassa kahta pää-

tyyppiä: keskinäinen omistusoikeustestamentti ja keskinäinen hallintaoikeustestamentti. Keskinäinen testamentti on oikeastaan kaksi erillistä testamenttia, jotka ovat riippuvuussuhteessa ja sen takia kirjoitettu yhteen molempien allekirjoituksella. Vain ensiksi kuolleen testamentti tulee sovellettavaksi eloon jäävän eduksi. (Norri 2010, 149).

4.4.1.2 Keskinäinen omistusoikeustestamentti

Keskinäisen omistusoikeustestamentti antaa leskelle täyden omistusoikeuden kuolleen puolison omaisuuteen, tällaisella testamentilla pyritään usein turvaamaan jäljelle jäävän puolison taloudellinen asema. Leskellä on vapaa määräysvalta pesään, hän saa kuluttaa, myydä, vaihtaa ja lahjoittaa omaisuutta, testamentata, pantata, vahvistuttaa kiinnityksen ja käyttää kaikkea valtaa, joka omistajalla on omaisuuteensa. Täysi omistusoikeustestamentti on verotuksellisesti kallis, koska leski joutuu maksamaan puolisolta perintönä saadusta omaisuudesta perintöveroa, kun taas avio-oikeudella siirtyvä omaisuus on verotonta. (Norri 2010, 152; Koponen 2013, 146.)

4.4.1.3 Hallintaoikeustestamentti

Kun jatkuvasti toistettu oikeustapa vahvistuu tapaoikeudeksi, syntyy korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen vahvistamana lakia. Tämänlainen tapaoikeuden kautta muodostunut järjestely on puolisoitten keskinäinen hallintatestamentti, jonka tehtävä on palvella lesken etua. Leski saa siis hallintaoikeuden lain perusteella, mutta hallintaoikeuden voi saada myös testamentilla tai jo perinnönjättäjän elinaikana. Leskellä on oikeus jäädä asumaan yhteiseen asuntoon ja pitää tavanomainen irtaimisto jakamattomana, vaikka perilliset vaatisivat pesänjakoa. Lesken hallintaoikeus pienentää muiden perillisten perintöveroa, hallintaoikeuden arvo lasketaan lesken tai hallintaoikeuden saajan iän ja omaisuuden vuosituoton perusteella. Ikäkerrointaulukko on näkyvillä alla olevassa taulukossa 6, ja esimerkki 14 kertoo puolestaan, miten ikäkerrointaulukkoa käytetään. Leski ei joudu maksamaan perintöveroa hallintaoikeudesta. (Koponen 2013, 146.) Jos hallintaoikeuden vastaanottajina on useita henkilöitä tai aviopuolisot, niin hallintaoikeuden laskemiseen käytetään nuoremman puolison iän mukaista kerrointa (Puronen 2009, 68).

Jos molemmat puoliset kuolevat muutaman vuoden sisällä, perilliset maksavat perintöveron ensin kuolleen puolison osasta kahteen kertaan. Erityissäännön perusteella perintövero maksetaan vain kertaalleen, jos omaisuus peritään uudestaan kahden vuoden sisällä. Jotta vältetään tuplaverotukselta yli kahden vuoden jälkeenkin, kannattaa lesken ilmoittaa haluavansa testamentin perusteella vain hallintaoikeuden. Tämän perusteella perilliset, jotka saavat omistusoikeuden ilman hallintaoikeutta, joutuvat maksamaan perintöveron ensiksi kuolleen puolison jälkeen. Lesken kuoltua perilliset maksavat perintöveron vain lesken omaisuuden osasta. Hallintaoikeuden päättyminen ei lisää perintöveron määrää perillisille. (Koponen 2013, 146-147.)

Verovelvollisen ikä	Vuositulon kerroin
Alle 44	12
44 – 52	11
53 – 58	10
59 – 63	9
64 – 68	8
69 – 72	7
73 – 76	6
77 – 81	5
82 – 86	4
87 – 91	3
92 tai enemmän	2

Taulukko 6. Elinikäisen hallintaoikeuden ikäkertoimet (PerVL 10 §)

Hallintaoikeuden laskemisessa käytetään vuosituoito arviota, joka on 5 % asunto-osakkeista, asuinkäytössä olevista kiinteistöistä, arvo-osuustileistä ja metsän

tuotosta. Vapaa-ajan asunnon vuosituotto arvioksi lasketaan 3 %. (Verohallinto 2012.)

Esimerkki 12.

54-vuotiaalla leskellä on hallintaoikeus yhteiseen 180 000 arvoiseen asuntoon. Verottaja käyttää yleensä 5 % vuosituoton arviota hallintaoikeuden perintöveron vaikutuksen laskemiseen, ikäkerroin 54-vuotiaalle on 10.

Perintöosuuden arvo alenee hallintaoikeuden vaikutuksesta:

$$5 \% * 90\,000\text{ €} * 10 = 45\,000\text{ €}$$

Mikäli perillisenä on yksi rintaperillinen, hallintaoikeus pienentää perintöveroja seuraavan esimerkin mukaisesti, muun omaisuuden arvoksi lasketaan 25 000 euroa.

Asunto 180 000 €, perillisen osuus 90 000 €, arvon alenema 45 000 €, verotettava osuus asunnosta on myös 45 000 €, muu omaisuus 25 000 €. Yhteensä verotettavaa omaisuutta $45\,000 + 25\,000 = 70\,000\text{ €}$

Veroa rintaperilliselle kertyy 60 000 € alarajan kohdalta 3 900 €. Perintöveron määräksi kertyy

$$(70\,000\text{ €} - 60\,000\text{ €}) * 14 \% + 3\,900\text{ €} = 5\,300\text{ €}$$

Ilman hallintaoikeus vähennystä veroa kertyy maksettavaksi

Verotettava omaisuus $90\,000 + 25\,000 = 115\,000$, alaraja 3 900,

$$(115\,000 - 60\,000) * 14 \% + 3\,900\text{ €} = 11\,600$$

Hallintaoikeus pienentää perintöveroja $11\,600 - 5\,300 = 6\,300$ euroa.

4.4.1.4 Tuotto-oikeustestamentti

Tuotto-oikeustestamentilla voidaan määrätä toistuvaisluonteisen tuoton, kuten koron, osingon tai metsän tuoton kuulumisen jollekin toiselle henkilölle kuin omistajalle. Kyseinen toistuvaisluontoinen etuus on yleensä perintöverotuksessa verovapaa sen kuuluessa tuloverotuksen piiriin, aivan kuten hallintaoikeuden saajan verotus. (Puronen 2009, 35.) Tuotto-oikeustestamentilla ei saavuteta

merkittäviä etuja, joten sen merkitys perintöverosuunnittelussa on vähäinen (Puronen 2009, 186).

4.4.2 Perinnöttömäksi tekeminen

Perillisen voi tehdä perinnöttömäksi, jos perillinen on tahallisella rikoksella syvästi loukannut perinnön jättäjää, perinnön jättäjän perillistä, ottolasta tai ottolapsen jälkeläistä. Myös jatkuva kunniaton ja epäsiiveellisen elämän viettäminen ovat päteviä perusteita. Perinnöttä jättämisestä määrätään testamentissa, riitauttamisen varalle testamentissa on kerrottavat tarkat perusteet perinnöttä jättämiselle. Perinnöttömäksi tehty ei saa mitään perintöä, ei edes lakiosaa. (Norri 2010, 218.)

Perillinen tai testamentin saaja joka on tahallaan hävittänyt tai salannut testamentin, voidaan julistaa käräjäoikeuden toimesta osittain tai kokonaan menettämään perinnön. Tahallaan, rikoksella perittävän kuoleman aiheuttanut henkilöllä ei myöskään ole oikeutta perintöön. (Suojanen, Savolainen & Vanhanen 2006, 415.)

4.5 Kuoleman jälkeiset toimet

Vaikka suurin osa verosuunnitteluun vaikuttavista toimista ajoittuu elinaikaan, on mahdollisuuksia vielä kuoleman jälkeenkin. Toimista osa liittyy jäämistön jakoon ja ositukseen. Suunnittelun näkökulmasta merkityksellistä on myös se, mitä pesään kuuluvan varallisuuden myynnistä ja myyntiajankohdasta päätetään. Myyntiajankohdan vaikutuksesta voi tulla mahdollisesti maksettavaksi luovutusvoittovero. (Puronen 2009, 203.)

4.5.1 Perinnöstä ja testamentista luopuminen

Perinnöstä voi luopua joko perinnönjättäjän eläessä, ennen perunkirjoitusta, sen yhteydessä tai jälkeen, niin kauan ennen kuin perinnönsaaja ei ole vastaanottanut tai määrännyt perintöosuudesta. Tullakseen omaisuuden tai oikeuden omistajaksi, on perinnön- tai testamentinsaajan otettava perintö konkreettisesti haltuunsa. Oikeus perintöön vanhenee kymmenessä vuodessa. (PK 16:1, Puronen 2009, 204.)

Perinnönjättäjän eläessä tapahtuva perinnöstä luopuminen on tehtävä määrämuodossa. Muotovaatimuksista on säädetty perintökaareissa (17:1.2). Perinnöstä luopumisen vahvistavaa asiakirja ei tarvitse todistajia, mutta todistajien käyttö voi silti olla järkevää vastaisen todistelun varalta. Tahdonilmaus perinnöstä luopumisesta on kohdistettava perinnönjättäjälle, tämä ei kuitenkaan ole edellytys luopumisen sitovuudelle. Oikeustoimesta tulee luopujaa sitova, kunhan perinnönjättäjä tulee toimesta tietoiseksi, eli hänellä on ollut mahdollisuus saada siitä selko. Usein luopumisilmoitus liitetään perittävän testamenttiin, tämän toimen tarkoituksena on estää jälkisäädöksen riitauttaminen kuoleman jälkeen. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 321–322.)

Perijän luopumisen laajuus selviää testamenttiin kirjatusta tahdonilmauksesta. Luopujan ilmoittaessa luopuvansa perinnöstä, kutsutaan tätä totaaliluopumiseksi. Kun luopuja vain ilmoittaa hyväksyvänsä testamentin, luopuminen koskee vain testamentissa mainittua omaisuutta. Jos tarkoituksena on luopua muustakin omaisuudesta, on luopuminen tehtävä erikseen ennakko- tai jälkiluopumisella. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 322.)

Perintökaaren 17 luvussa ei määritellä, millainen oikeus luopujan sijaantuloperillisillä on perintöön. Tapausten käsittely jää pääasiassa oikeustoimen tulkinnan varaan. Jos luopumisilmoitus tehdään hyväksymällä testamentti, oletetaan sen sitovan myös perillisiä. Erillisellä asiakirjalla tehtyyn luopumiseen voi olla tarpeellista tarkentaa luopumisen oikeusvaatimuksia. Luopuja voi esimerkiksi luopua perinnöstään lastensa hyväksi, eli rajoittaa luopumisen vain itseensä. Tässä tapauksessa perittävän kuoltua, luopujan sijaan tulevat ne, joilla olisi ollut oikeus periä jos luopuja olisi kuollut ennen perittävää. Ilman huolellisesti tehtyä luopumisasiakirjaa voi olla vaikea tulkita luopujan tahtoa ja tilanne arvioidaan sen mukaan onko enakkoluopumisen antanut lakiosaperillinen vai ei. Mitä etäisempi suhde sijaisperillisillä on perittävään, sitä painavampia todisteita tarvitaan osoittamaan, että luopuja on tarkoittanut sijaisperijöiden tulevan hänen sijaansa. Jäämistösuunnittelun kannalta on tärkeää tarkentaa luopumisen ulottuvuus, niin että se todella vastaa luopujan tahtoa. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 322–323.)

Lakiosaperillisellä on perintökaaren 17 luvun mukainen oikeus saada kohtuullinen vastike ennakkoluopumisestaan. Vastikkeen kohtuullisuus arvioidaan luopumishetken olosuhteiden perusteella. Kohtuullinen vastike on lähellä sitä arvoa, joka luopujan lakiosalla olisi ollut, jos perittävä olisi kuollut luopumishetkellä. Vastikkeen arvoa määriteltessä ei oteta huomioon sitä etua, jonka luopuja saa vastaanottaessaan omaisuuden ennen muita perillisiä. (Kolehmainen & Rabinä 2012, 323.)

Perinnöstä voi siis luopua vain, jos omaisuutta samanaikaisesti jaetaan. Ilman vastiketta tapahtuvan luopumisen asiakirja on siis luopumisena pätemätön, mutta se supistaa luopujan perintöoikeuden perintöosasta puolta pienemmäksi, lakiosaksi. Laki siis turvaa perillisen lakiosan, ei hänen perintöosaansa. Edellä kuvailtu järjestelmä sopii hyvin yhteen syytinkikauppaan, kuolemanvaraiskauppaan tai ennakkoperinnöksi tarkoitettuun lahjaan. Kyseiset järjestelmät täydentävät toisiaan. (Norri 2010, 288.)

4.5.2 Ositus ja tasinko

Aviovarallisuusjärjestelmä perustuu omaisuuden erillisyyden periaatteelle. Molemmat aviopuolisot omistavat omaisuutensa yksin. Heillä on kuitenkin avio-oikeus toistensa omaisuuteen, ellei sitä ole poistettu avioehdolla. Avioliiton purkautuessa puoliso on oikeutettu saamaan puolet avio-oikeuden alaisen omaisuuden yhteenlasketusta arvosta. Jos puolisoitten omaisuudet ovat erisuuruiset, on vähemmän omistava oikeutettu saamaan tasinkona omaisuutta. Tasingon jaon jälkeen omaisuudet ovat samansuuruiset. Puolison kuoltua toimitettava jäämistöositus tapahtuu usein samaan aikaan kuin jäämistön jako. Osituksesta ja jaosta tehdään yhteinen asiakirja (ositus- ja jakokirja), joten niiden toisista erottaminen ei aina ole mahdollista. Omaisuuden erottelu, kuolemantapauksissa jäämistöerottelu, suoritetaan tapauksissa, joissa puolisoilla ei ole avio-oikeutta toistensa omaisuuteen. Omaisuuden erottelusta ei laadita ositusta. (Puronen 2009, 217–218.)

Jos leskellä on enemmän omaisuutta, ei hän ole lain mukaan velvollinen luovuttamaan tasinkoa. Mikäli leskellä on vähemmän omaisuutta, on hänellä oikeus saada tasinkoa. Tasinko ei siirry automaattisesti leskelle, vaan lesken on vaadit-

tava sitä. Ilman tasinkovaadetta ei leskellä ole oikeutta tasingosta syntyvään omaisuuden siirtoon, eli saantoon. (Norri 2010, 424.)

4.5.3 Perinnönjako ja lahjaverotus

Jokaiselle perilliselle maksettavaksi kertyvä perintövero lasketaan hänen perintöosuutensa perusteella. Yleensä perinnönjako on tekemättä perintöverotuksen toimittamishetkellä, joten perintöverotus toimitetaan perunkirjan ja mahdollisen testamentin pohjalta tehdyn laskennallisen jaon perusteella. Oletus on, että jako perustuu avioliittolain ja perintökaaren säädöksiin, osituksessa puolittamisperiaatteeseen ja perinnönjaossa tasajaon periaatteeseen. Mikäli perilliset perintöä jakaessaan poikkeavat oleellisesti tasajaon periaatteesta jonkun perillisen eduksi, pidetään tätä vastikkeetonta luopumista lahjana. Lahjat kuuluvat lahjaverotuksen piiriin, ellei esitetä erityistä, esimerkiksi varojen arvostamiseen liittyvää syytä. (Puronen 2009, 223.)

Joskus olosuhteista on pääteltävissä, että on perinnönjaon sijaan kyseessä on erillinen vastikkeeton luovutustoimi, jota pidetään lahjana. Esimerkki tästä on seuraava tapaus, jossa perillinen hyväksyy vanhempiensa välisen keskinäisen omistusoikeustestamentin. Perillinen ei voi myöhemmin saada lakiosaansa, koska hän on menettänyt oikeutensa siihen. Jos hän saa myöhemmin lakiosan nimellä suorituksen, on kyseessä lahjaverotuksen piiriin kuuluva lahja. (Puronen 2009, 223.)

4.5.4 Omaisuuden edelleen luovutus

Kun lahjan- tai perinnönsaaja on saanut omaisuuden omistukseensa lainvoimaisesti, hän voi vapaasti päättää omistuksensa myymisestä tai itsellään pitämisestä. Vain edelleen luovutus, eli myynti on verosuunnittelun kannalta merkittävä, koska myyntiin liittyy aina luovutusvoittoverotuksen riski. Myynnin ajoituksella voidaan vaikuttaa jonkin verran luovutusvoittoverotuksen suuruuteen. Osituksen tai jaon toimittamisella voi myös olla merkitystä. (Puronen 2009, 224.) Luovutusvoitto on pääomatuloa, eli verotus tapahtuu kiinteän veroprosentin mukaisesti, toisin kuin perintö- ja lahjaverotuksessa. Vuonna 2015 pääomatuloja verotetaan alle 30 000 euron osuuksia 30 % ja tämän ylittävistä osuuksista 33 %. (Kauppakamari 2014.)

4.5.5 Vakuutukset

Vakuutusten käyttö perintöverosuunnittelussa on muuttunut viime vuosina vakuutuslahjojen verovapauden poistuessa. Nykyisen lainsäädännön mukaan vain kuolemantapauskorvauksen perusteella saatu vakuutuskorvaus on lähiomaisille ja kuolinpesälle verovapaata tuloa, kuitenkin vain tiettyyn summaan asti. Lähiomaisena pidetään vakuutuksenottajan puolisoa tai puolison lasta, vakuutuksenottajan suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevaa perillistä, otto- lasta tai kasvattilasta sekä TVL:n 7 § 3 mukaista avopuolisoa. Jos vakuutuksen saaja on muu, kuin edellä mainitut, on koko vakuutuskorvaus pääomatuloa. Lähiomaisille perintöverosta verovapaan osuuden suuruus on 35 000 euroa, lesken saadessa korvauksen on verovapaan osuuden suuruus puolet korvauksen suuruudesta, kuitenkin vähintään 35 000 euroa. (Perintö- ja Lahjaverolaki 7 a § ; Verohallinto 2013.)

4.5.6 Kuolinpesän jakamattomana pitäminen

Useimmiten kuolinpesä jää jakamattomaksi silloin, kun kuolinpesän osakkaita ovat leski ja lapset. On vain normaalia etteivät lapset vaadi pesän jakoa ja leskin vastuulle jää kuolinpesän hallinta ja hoitaminen. Perintökaaren luvussa 24 on seitsemän pykälää siltä varalta, että kuolinpesä jää pidemmäksi aikaa jakamatta. Harvemmin sopimuksia tarvitaan, yleensä luotetaan lesken toimintaan. (Norri 2010, 316.)

5 CASE: Jäämistösuunnitelma

Tässä luvussa käsitellään kuvitteellista tapausta perheestä, jossa on 49-vuotias mies, A ja 46-vuotias avopuoliso B. B:llä on alaikäinen poika C ja A:lla on aiemmasta avioliitosta kaksi aikuista lasta, D ja E. Aluksi tarkastellaan, mitä tapauksessa kävisi, jos A kuolisi yllättäen ilman testamenttia. Seuraavana miten tilanne muuttuu, jos A olisi jättänyt yksinkertaisella testamentilla omaisuuttaan avopuolisolle. Kolmantena vertailuun pääsee hieman laajemman jäämistösuunnittelun vaikutus perillisten perimykseen ja kaikkien osapuolien taloudelliseen tilanteeseen.

5.1 Taustatiedot

A kuolee 2.1.2015, hän on kuollessaan 49-vuotias. Koska hän kuoli vuoden 2015 alussa, hänen perintöönsä sovelletaan uusia, 1.1.2015 voimaantulleita verotaulukoita, jotka ovat aiemmin tässä työssä esitelty. A omistaa yksin 220 000 euron arvoisen asunnon ja perheen käytössä olevan henkilöauton, jonka arvo on 2 500 euroa, B:llä ei ole ajokorttia. A:lla on oma yritys, osakeyhtiö, jonka toiminta on ollut tauolla pitkän sairasloman takia. Yrityksellä on käytössä auto, suuria työkoneita ja vuokralla olevat työtilat sekä velkaa. A ei ole ikinä leipäillyt paikoillaan, joten lomat ja illat hän on viettänyt kotia kunnostaen ja sen valmistuttua harrastusprojektina matkailuautoa kasaten, auton arvoksi arvioidaan 10 000 euroa. Perintöosuuteen kuuluu A:n viisi vuotta aiemmin ennakko-perintönä saama metsäpalsta, arvoltaan 50 000 euroa. Hänellä on 13 000 arvoinen henkivakuutus, jonka edunsaajina ovat lapset D ja E. Miehen varat ja velat ovat tarkemmin luetteloituna liitteenä olevassa perukirjassa (liite 1). Tässä työssä ei käsitellä A:n yritystoiminnan lopettamisesta aiheutuneita toimia, kuluja ja tuloja.

5.2 Ilman testamenttia

Ilman testamenttia rintaperilliset D ja E perivät kaiken A:n omaisuuden. D ja E antavat B:lle vapaaehtoisena avustuksena ilmaisen asumisoikeuden kolmeksi kuukaudeksi, kunnes hän löytää uuden asunnon. Kaikki omaisuus arvioidaan perunkirjoitusta varten ja myydään nopeaan tahtiin. A:n perintöverotettavan omaisuuden arvoksi katsotaan liitteenä 1. olevassa perukirjassa laskettu 290 270. Vakuutuskorvaus on D:lle ja E:lle verovapaa, sitä ei lasketa mukaan perintöön. Seuraavaksi lasketaan D:n ja E:n perintöveron osuus.

Esimerkki 13.

Verotettavan osuuden arvo on 290 270 euroa, perillisiä on kaksi, kummankin osuudeksi jää 145 135 euroa, joka pyöristyssäännön mukaan pyöristyy 145 100 euroon. Rintaperilliset kuuluvat ensimmäiseen perintöveroluokkaan ja vero lasketaan seuraavasti:

$$3\,900\text{ €} + (145\,100\text{ €} - 60\,000\text{ €}) \cdot 14\% = 15\,814\text{ €}$$

Veroa kertyy yhteensä $2 * 15\,814 \text{ €} = 31\,628 \text{ €}$

5.3 Omistusoikeustestamentti

Omistusoikeustestamentilla, joka löytyy liitteestä 3. A jättää kolmanneksen omaisuudestaan avopuolisolleen B:lle. Perintöosuus jaetaan siis kolmeen osaan ja jokainen perijä saa käyttää osuutensa oman harkintansa mukaan.

Esimerkki 14.

$290\,270 \text{ €} : 3 = 96\,756,67 \text{ €}$, pyöristetään $96\,700 \text{ €}$

D ja E maksavat veroa ensimmäisen perintöveroluokan mukaan, B kuuluu toiseen veroluokkaan.

D:n ja E:n perintöverojen määrä:

$3\,900 \text{ €} + (96\,700 \text{ €} - 60\,000 \text{ €}) * 14 \% = 9\,038 \text{ €}$

yhteensä D ja E maksavat perintöveroa $18\,076 \text{ €}$

B:n perintöverojen määrä:

$9\,700 \text{ €} + (96\,700 \text{ €} - 60\,000 \text{ €}) * 33 \% = 21\,811 \text{ €}$

Veroa kertyy yhteensä:

$2 * 9\,038 \text{ €} + 21\,811 \text{ €} = 52\,660 \text{ €}$

Veron kokonaismäärä nousee huomattavasti, koska B:tä verotetaan ankarammin, hänen kuuluessa toiseen perintöveroluokkaan. D:n ja E:n perintöosuus pienenee ja edessä voi olla ongelmallinen tilanne, kun lapset vaativat omaa osuuttaan perinnöstä ja B tahtoi jäädä asumaan asuntoon, joka käsittää suurimman osan perinnöstä. Myös perintömetsästä menisi osa B:lle. B on avopuoliso, eli hänellä ei ole lesken oikeutta hallinnoida pesää jakamattomana Jos hänellä ei ole muuta varallisuutta, hän voi joutua myymään talon tai ottamaan pankkilainan, jotta perintö voidaan jakaa. Kaikki kolme osapuolta hyötävät taloudellisesti, mutta B maksaa huomattavaa perintöveroa osuudestaan.

5.4 Hallintaoikeustestamentti

Jos A jättäisi hallintaoikeustestamentilla (liite 3.) asunnon hallintaoikeuden B:lle, niin B:lle ei kertyisi maksettavaksi perintöveroa, koska hallintaoikeutta ei veroteta. Omistusoikeus ja sen myötä kaikki perintöverot tulisivat rintaperillisten D:n ja E:n maksettavaksi. B:n hallintaoikeus vähentäisi D:n ja E:n perintöveroa. D ja E voivat joutua tämänlaisessa tilanteessa hankalaan paikkaan, heidän maksettavaksi kertyy veroja ja vain vähän rahaksi muutettavaa omaisuutta. Jos D:llä ja E:llä ei ole omaisuutta, he joutuvat mahdollisesti nostamaan pankkilainan selvitäkseen perintöverojen maksusta. Veroja kertyy maksettavaksi seuraavasti:

Esimerkki 15.

Asunnon arvo 220 000, D:n ja E:n osuus 110 000, B:n hallintaoikeuden vaikutuksesta asunnon perintöosuuden arvo alenee:

$$5 \% * 110\,000\text{ €} * 11 = 60\,500\text{ €}$$

Asunto 220 000 €, yhden perillisen osuus 110 000 €, arvon alenema 60 500 €, verotettava osuus asunnosta 49 500 €, muu omaisuus yhteensä 70 270 €, josta yhden perillisen osuus 35 135 €. Yhteensä verotettavaa omaisuutta 49 500 + 35 135 = 84 635 €, pyöristyssäännön mukaisen pyöristyksen jälkeen verotettavaksi osuudeksi jää 84 600 €

Veroa rintaperilliselle kertyy 60 000 € alarajan kohdalta 3 900 €. Perintöveron määräksi kertyy:

$$(84\,600\text{ €} - 60\,000\text{ €}) * 14 \% + 3\,900\text{ €} = 7\,344\text{ €}$$

Yhteensä lapset maksavat perintöveroa $7\,344\text{ €} * 2 = 14\,688\text{ €}$

5.5 Jäämistösuunnittelu

A olisi voinut jo elinaikanaan tehdä tämän työn aiemmissa luvuissa käsiteltyjä toimia, mutta hänen kuollessa nuorena, ei verosuunnittelu ollut kovin ajankoh- taista. Oletetaan A:n sairastelleen jo jonkin aikaa ja alkaneen jakaa omaisuut- taan läheisilleen. Omaisuuden jakoa ja jäämistösuunnittelua olisi A:n tapauk- sessa voitu toteuttaa seuraavaksi esitetyin tavoin.

5.5.1 Metsä

A:n omistuksessa olevan metsätilan voi lahjoittaa, myydä, myydä alihintaisella kaupalla tai antaa ennakoperintönä. Pienimmällä verorasituksella olisi tietysti päästy, jos metsä olisi alun perin siirretty yhden sukupolven yli suoraan A:n lapsille, D:lle ja E:lle. Nyt metsästä maksetaan verot lyhyen ajan sisällä kahteen kertaan.

Seuraavaksi vertaillaan osapuolien kustannusten suuruuksia erilaisten vaihtoehtojen kohdalla.

Lahja

A voisi lahjoittaa 50 000 euron arvoisen metsätilan puoliksi D:lle ja E:lle, yhden lahjoituksen veron määräksi muodostuisi:

$1\,010\text{ €} + (25\,000\text{ €} - 17\,000\text{ €}) \cdot 11\% = 1\,890\text{ €}$, lahjotuksia on kaksi, joten veron kokonaismääräksi muodostuu 3 780 €

Lahjoituksesta ei tule perillisille muita kuluja, eikä A saa korvausta luopumastaan omaisuudesta.

Alihintainen kauppa

Seuraavaksi tarkastellaan kauppahinnan merkitystä alihintaisessa kaupassa. Seuraavat kolme vaihtoehtoa kertovat maksettavan hinnan ja veroseuraamusten riippuvuudesta.

Vaihtoehto 1.

A myy 50 000 euron arvoisen metsätilan alihintaisella kaupalle D:lle ja E:lle. Alihintaisen pidettävän kaupan kauppahinnan on oltava 75 % kaupan kohteen arvosta. Tilan arvo yhdelle ostajalle on 25 000 ja 75 % siitä tekee 18 750 euroa. Yhteensä D ja E maksavat tilasta 37 500 euroa, alihintaisesta kaupasta ei kerry veroja maksettavaksi.

Vaihtoehto 2.

Jos yhden ostajan osuudeksi kauppahinnasta sovitaankin 15 000 euroa, jää se alihintaisesta kaupasta 3 750 euroa. Tämä osuus kuuluu lahjana lahjaverotuksen piiriin, jos kyseessä on ainut A:lta saatu lahja kolmen vuoden aikana, niin veroa ei tässäkään tapauksessa kerry maksettavaksi.

Vaihtoehto 3.

Tilan kauppahinnan ollessa 10 000 euroa, kertyy maksettavaa veroa seuraavasti:

$$18\,750\text{ €} - 10\,000 = 8\,750\text{ €}$$

$$100\text{ €} + (8\,750\text{ €} - 4\,000\text{ €}) \cdot 8\% = 480\text{ €}, \text{ lahjotuksia on kaksi, joten veron kokonaismääräksi muodostuu } 960\text{ €}$$

Oikea vaihtoehto ei ole, se on riippuvainen perheen omasta tilanteesta. Onko A:lla akuutti tarve rahalle, ja ovatko D ja E valmiita maksamaan kaupantekohetkellä metsästä, jonka he joskus perivät.

Alla olevassa taulukossa 7, voidaan vertailla edellisiä laskelmia. Taulukkoon on otettu myös vaihtoehto 4, kauppahinnaltaan 5 000 euroa. Näitä neljää vaihtoehtoa verrataan metsän vastikkeettomaan lahjoitukseen.

	1.	2.	3.	4.	Lahja
Arvo/hlö	25 000	25 000	25 000	25 000	25 000
Kauppahinta	18 750	15 000	10 000	5 000	
Ylittää 75 %	0	3 750	8 750	3 250	
Verojen osuus	0	0	480	360	1 890
Ostaja maksaa	18 750	15 000	10 480	5 360	1 890

Taulukko 7. Kauppahinnan vaikutus verotukseen

5.5.2 Matkailuauto

A:n omistuksessa oli 10 000 euron arvoinen matkailuauto. Jos yhdelläkään mahdollisista perillisistä ei ole käyttöä matkailuautolle, se on helppo myydä ja muuttaa rahaksi. Matkailu-auton olisi voinut myydä jo ennakoon, lahjoittaa B:lle, C:lle, D:lle tai E:lle tai heille yhteisesti. Alihintainen kauppa on myös vaihtoehto. A voi haluta turvata matkailuautolla B:n ja C:n asemaa määräämällä testamentissa auton B:lle.

Vaihtoehto 1.

Verrataan tapauksia, joissa matkailuauto on lahjoitettu B:lle tai testamentilla määrätty hänelle:

B kuuluu II veroluokkaan, 10 000 euron lahjasta hänelle kertyy maksettavaa lahjaveroa seuraavan laskelman mukaisesti:

$$100 \text{ €} + (10\,000 \text{ €} - 4\,000 \text{ €}) * 21 \% = 1\,360 \text{ €}$$

Verotettavan perinnön alaraja on 20 000 euroa, jos B:lle ei jätetä testamentilla muuta omaisuutta, niin tämä perintösaanto on verovapaa.

Vaihtoehto 2.

E on innokas matkailija ja A myy matkailuauton hänelle, kaupan hinnaksi sovi-taan 8 000 euroa. A saa kaupan ansiosta käyttöönsä käteistä ja E harrasteväli-neen. Kauppahinnan ollessa yli 75 % arvosta, on kyseessä normaali kauppa josta ei kerry maksettavia lahja tai perintöveroja eikä kauppa vaikuta E:n tuleviin perintösaantoihin.

Vaihtoehto 3.

Matkailuauto myydäänkin selvään alihintaan 3 000 eurolla. 75 % matkailuauton arvosta on 7 500 euroa. Verotettavan osuuden arvoksi jää 3 500, joten veroja ei kerry maksettavaksi. Kumpikin hyötyy kaupasta, A saa korvauksen luopumas-taan omaisuudesta ja E saa halpaan hintaan matkailuauton.

Vaihtoehto 4.

A päättääkin lahjoittaa matkailuauton E:lle. Lahjakirjaan merkitään auton todellinen arvo 10 000 euroa. Lahjasta menee veroa seuraavasti:

$$(10\,000\text{ €} - 4\,000\text{ €}) * 8\% + 100\text{ €} = 580\text{ €}$$

Lahjasta on tehtävä lahjakirja sekä lahjaveroilmoitus ja siihen on kirjattava onko kyseessä ennakoperintö vai tavallinen lahja. Matkailuauto on sen verran arvokas lahja, ettei sitä voitane pitää tavanomaisena lahjana A:n omaisuuteen katsoen, vaan se luetaan ennakoperinnöksi. Verokohtelu on molemmille samanlainen, mutta ennakoperintö lasketaan E:n perintöosuuteen mukaan vaikka sen antamisesta olisi kulunut vuosikymmeniä. Lahjat lasketaan yhteen vain kolmelta vuodelta ennen kuolemaa.

Edellä mainitut tilanteet ovat kaikki mahdollisia ja valinta niiden välillä on riippuvainen osapuolien tahdosta. Valinta esimerkiksi lahjan ja kaupan välillä vaikuttaa eri tavalla osapuolien taloudelliseen tilanteeseen. Lahja voidaan myös laskea ennakoperinnöksi, jolloin se vaikuttaa saajan perintöosuuden suuruuteen perinnönjaossa. Kauppahinnan suuruudella voidaan puolestaan vaikuttaa siihen, kenelle ja minkä verran maksetaan. Pienemmällä kauppahinnalla lahjaveron suhteellinen osuus kasvaa, samalla kun myyjä saa vähemmän vastiketta luopumastaan omaisuudesta. Suunnitelmia tehdessä tulee siis ottaa tarkasti huomioon kaikkien osapuolien taloudellinen tilanne.

6 Yhteenveto ja pohdintaa

Suomalaiset ovat vaurastuneet viimeisten vuosikymmenten aikana ja vaurastumisen myötä perintöjen suuruudet ovat kasvaneet. On luonnollista miettiä mitä omaisuudelle tapahtuu, kuka siitä hyötyy ja mihin hintaan. Työn tarkoituksena on ollut perintöverotuksen ja perintöverosuunnittelun tarkastelu ja hyötyjen vertailu erilaisissa tilanteissa. Työn aluksi tarkasteltiin, miten ja kenelle perintö ja sen myötä perintövero jakaantuu ilman suunnittelua, kuten testamenttia. Joissain tapauksissa suunnittelua ei edes tarvita, koska esimerkiksi pienet perintöosuudet ovat valmiiksi verovapaita. Lisäksi automaattisesti tulevat puo-

lisovähennys sekä alaikäisen lapsen vähennys voivat pienentää perintöosuuden veronalaisen osuuden arvon alle verotusrajan, samoin kuin lesken hallintaoikeus yhteisenä käytettyyn asuntoon. Suuremmissa perheissä perintö jakaantuu useammalle henkilölle, joten perintöosuudet jäävät helpommin alle verotusarvon. Näissä tapauksissa voidaan perintöverosuunnittelun sijaan keskittyä jäämistösuunnitteluun, ilman verosuunnittelua.

Muutenkin usein saatetaan keskittyä jäämistösuunnitteluun verosuunnittelun sijaan. Veronsäästö on harvoin se tärkein tavoite, kun omaisuutta siirretään perillisille, etusijalla tulisi olla se, miten saadaan jaettua omaisuus oman mielen mukaan oikeille ihmisille. Perintöverosuunnittelun heikkous on juuri tämä: jos keskitytään liiaksi veroseuraamuksiin, voivat perhesuhteet kärsiä. Perintöverosuunnittelu ja jäämistösuunnittelun yhdistelmällä saadaan aikaan ratkaisu, jonka avulla perintö voidaan siirtää halutuille henkilöille pienemmillä veroseuraamuksilla. Suunnittelun ongelma on myös sen vaatima pitkä aika. Suunnittelu pitäisi aloittaa hyvissä ajoin, jotta siitä olisi hyötyä. Esimerkiksi kolmen vuoden aikana annetut verovapaat lahjat lasketaan mukaan perintöverotukseen. Verohyödyn takia lahjat pitäisi siis jakaa yli kolme vuotta ennen perinnönjättäjän kuolemaa. Lahjoitusajankohdan valinta on haastavaa, koska kuolema voi yllättää perinnönjättäjän ennen kuin perintöverosuunnitelmaa on toteutettu.

Perusasioihin tutustumisen jälkeen työssä käytiin läpi perintöverotukseen käytettäviä suunnittelukeinoja havainnollistavien esimerkkien avulla. Esimerkkien tarkoituksena oli selventää, missä kohdissa on mahdollista ja jopa kannattavaa pienentää perintöverorasituksen määrää. Valmiit laskukaavat tuloksineen helpottavat suunnittelukeinojen keskinäistä vertailua. Case jäämistösuunnitelma kertoi tarkemmin, miten erilaisia omaisuuslajeja voidaan kohdella perintö- tai lahjaverotuksessa. Case paljasti, miten paljon monimutkaisempaa suunnittelu on kuin teorian pohjalta vaikuttaa. Sen mukaan suunnittelussa joudutaan tarkasti miettimään haluttua toimintatapaa, esimerkiksi myydäänkö omaisuutta ja mihin hintaan, vai tehdäänkö lahjoitus. Kustannukset jakaantuvat valitun vaihtoehdon mukaan suunnittelijalle ja saajalle. Esimerkiksi kun myydään metsäpalsata, myynnistä ei kerry veroseuraamuksia. Ostaja joutuu kuitenkin maksamaan omaisuudesta, jonka hän aikanaan saisi perinnöksi perintöverojen hinnalla. Toi-

saalta hän voi myöhemmin saada maksamansa summan takaisin perintönä ja maksaa siitä silloin perintöveron. Lahjasta taas maksetaan perintöveroa suurempaa lahjaveroa heti ja lahjoittaja jää ilman tuloa. Jos lahjoittaja vielä kuolee kolmen vuoden aikana, lasketaan lahja mukaan perintöosuuteen. Suunnittelu vaatii siis tarkkaa pohjatyötä, lainsäädännön tuntemista ja lakimuutoksien säännöllistä seuraamista. Asiantuntijan apu on usein myös paikallaan.

Helpoin askel perintöverosuunnitteluun puolisoiden kesken on avioliitto tai rekisteröity parisuhde, jolloin verotuksessa kuulutaan kevyemmin verotettavaan ensimmäiseen luokkaan. Avopuoliso perii vain testamentilla ja kuuluu toiseen perintö- ja lahjaveroluokkaan maksaen suurempaa veroa. Avopuoliso voi kuulua myös ensimmäiseen veroluokkaan, jos pariskunnalla on yhteinen lapsi tai he ovat olleet aiemmin avioliitossa. On tärkeää muistaa myös avioliiton ulkopuolella syntyneiden lasten isyydentunnustamisen merkitys, sillä vain tunnustetut lapset ovat perillisasemassa.

Lähes jokainen työssä esitetty suunnittelukeino vaikuttaa perintöverojen määrään, ja osa keinoista vaikuttaa puolestaan lahja- tai luovutusvoittoverotukseen. Yksittäisen suunnittelukeinon vaikutusta on vaikea arvioida, koska kaikki riippuu olosuhteista, kuten viidennen luvun jäämistösuunnitelmaesimerkistä nähdään. Testamentti on helpoin keino vaikuttaa jäämistöön ja hallintaoikeustestamentilla voidaan vaikuttaa huomattavasti perintöveron määrään.

Teoriassa ennakkoperinnöllä voidaan vaikuttaa huomattavasti perintöveron määrään, mutta kokonaisveron määrään sillä ei ole juurikaan vaikutusta maksettavaksi kertyvän lahjaveron vuoksi. Kaikessa suunnittelussa onkin muistettava kiinnittää huomiota kokonaisverojen määrään, ei pelkästään alempaan perintöveron määrään. Suurempien perintöjen kohdalla verotukselta on vaikea välttyä kokonaan, suunnittelukeinojen avulla verojen määrää saadaan kuitenkin kohtuullistettua.

Työssä olleet esimerkit havainnollistivat suunnittelussa liikkuvien rahamäärien suuruuksia sekä suunnittelun vaikutusta. Valmiit laskelmat näyttivät konkreettisia säästettäviä euromääriä, helpottaen päätöstä tehtävän verosuunnitteluprosessin laajuudesta. Pienilläkin asioilla voidaan saavuttaa suuria etuja, laajalla ja

työläällä suunnittelulla tehdyn työn määrä ei välttämättä korvaa työhön käytettyä aikaa ja vaivaa. Etenkin, kun säästöt usein kohdistuvat suoraan perillisille, jotka ovat jo saamassa perintönä omaisuutta. Case jäämistösuunnitelmassa perehdyttiin tarkemmin kauppahinnan arvon määrittämisen merkitykseen kaikkien osapuolien kannalta.

Lopputuloksena voidaan todeta verosuunnittelun olevan joissain tapauksissa hyvä keino alentaa perintöverojen määrää tuntuvasti. Suunnittelun kanssa vaarana on kuitenkin huonosti tehty suunnitelma, joka voi muuttaa verotuksen hyvinkin kalliiksi. Hyvin tehty suunnittelu on tarkkaa työtä ja lainsäädäntöön on tutustuttava huolellisesti, samoin kuin lainsäädännön muutoksia on seurattava säännöllisesti. Etenkin testamenttien kohdalla on oltava tarkkana, ettei testamenttia mitätöidä. Asiantuntijan apu on aina suositeltavaa suunnitteluprosessin aikana.

Kuviot

Kuvio 1. Lakimääräinen perimysjärjestys, s.17

Taulukot

Taulukko 1. Perintöveroluokka I s.11

Taulukko 2. Perintöveroluokka II, s.12

Taulukko 3. Lahjaveroluokka I, s. 24

Taulukko 4. Lahjaveroluokka II, s. 24

Taulukko 5. Perintöverotusarvon arvioinnin merkitys, s. 29

Taulukko 6. Elinikäisen hallintaoikeuden ikäkertoimet s. 36

Taulukko 7. Kauppahinnan vaikutus verotukseen, s.47

Lähteet

Aarnio, A & Kangas, U. 2010. Perhevarallisuusosoikeus. Helsinki: Talentum

Hallituksen esitys 93/2012 Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys 123/2014 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perintö- ja lahjaverolain 14 ja 19 a §:n sekä perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hiesjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Kauppakamari 2014. Veromuutokset vuonna 2015.

<http://kauppakamari.fi/2014/12/23/veromuutokset-vuonna-2015/> Luettu 1.4.2015

Kolehmainen, A & Rabinä T. 2012. Jäämistösuunnittelu. Helsinki: Talentum.

Koponen, J. 2013. Kuolinpesän osakkaan opas. Helsinki: Verotieto Oy.

Laki Perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta 1063/2007

Nettilaki 2014. <http://www.nettilaki.com/a/avoliiton-p%C3%A4%C3%A4ttyminen-kuolemaan>. Luettu 26.8.2014

Norri, M. 2010. Perintö ja testamentti. Helsinki: Talentum.

Oikeusministeriö 2013. Avopuolisoiden yhteistalouden purkaminen. <http://oikeusministerio.fi/fi/index/toimintajatavoitteet/arkielamaanliittyvatsaannokset/avopuolisoidenyhteistaloudenpurkaminen.html> Luettu 26.8.2014

Perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378

Perintökaari 5.2.1965/40

Puronen, P. 2008. Perintö- ja lahjaverotus. Helsinki: Talentum.

Puronen, P. 2011. Perintö- ja lahjaverotus. Helsinki: Talentum.

Puronen, P. 2009. Näin onnistut perintöverosuunnittelussa. Helsinki: Talentum.

Suojanen, K., Savolainen, H. & Vanhanen, P. 2006. Opi oikeutta, Tradenomin käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.

Säntti, H. 2015. Yle Uutiset.

http://yle.fi/uutiset/keskiluokka_maksaisi_perintoveron_poistamisen/7870426 Luettu 11.4.2015

Verohallinto 2014 a. <http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto> Luettu 24.3.2015

Verohallinto 2014 b. [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto/Perinnon_arvo\(9820\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Perinto/Perinnon_arvo(9820)) Luettu 9.9.2014

Verohallinto 2013. [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Henkivakuutuskorvaus\(29027\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Henkivakuutuskorvaus(29027)) Luettu 9.4.2015

Verohallinto 2012. [http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Hallintaoikeuden_pidattaminen_lahjaverot\(9206\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja/Hallintaoikeuden_pidattaminen_lahjaverot(9206)) Luettu 1.11.2014

Veronmaksajat 2014a. <http://www.veronmaksajat.fi/Perinto-ja-lahja/Perintovero/> Luettu 28.2.2015

Veronmaksajat 2014b. <http://www.veronmaksajat.fi/Perinto-ja-lahja/Lahjavero/> Luettu 25.3.2015

PERUKIRJA

Laadittu

Perunkirjotus toimitettu 12.3.2015 Keski-Uudenmaan Osuuspankin laki-palveluissa, Paasikivenkatu 3, 04200 Kerava

Perinnön jättäjä

Johannes Tapani Heikkinen (230165-123X)
Kerava
kuoli 2.1.2015

Pesänosakkaat

tytär, Pauliina Marianne Heikkinen (120689-123X)
Kultasiiventie 14
01680 Vantaa

poika, Väinö Eemeli Heikkinen (291191-123X)
Otavantie 19 D 8
54150 Mikkeli

Läsnä toimituksessa

Toimituksessa olivat läsnä uskottuina miehinä OTK Markku Kinnunen ja toimistonhoitaja Pirjo Rikkilä sekä pesän osakkaat Pauliina ja Väinö Heikkinen.

Pesän ilmoittaja

Pauliina Heikkinen.

Asiakirjat

Perukirjan perusteiksi otettiin seuraavat asiakirjat:

vainajaa ja pesänosakkaita koskevat sukuselvitykset ja virkatodistukset
ositussopimus avioeron jälkeen
pankin saldoilmoitukset talletuksista
kuitteja ja tositteita hautaus ym. Kuluista.

Testamentti

Johannes Heikkinen ei ollut jättänyt testamenttia.

Ennakkoperintö

Johannes Heikkinen ei ollut antanut ennakkoperintöä.

Puolison osuus

Vainaja oli eronnut puolisostaan Ritva Heikkisestä 30.7.2000. Ositussopimus on laadittu 14.3.2000, eron tultua vireille 28.1.2000.

Tiedonannot

Perintöverotusta koskevia lisätietoja antaa ja tiedoksiantoja vastaanottaa Pauliina Heikkinen.

Pesän varat

1. Pankkitalletukset korkoineen per kuolinpäivä:

Helsingin Osuuspankki, tilit	
FI00 1234 5678 9123 45	3 370,00
FI00 9876 5432 1987 65	12,00

2. Arvopaperit

Rahasto, OP-euro A., 67 kpl	1 900,00
Yritystoiminta Oy:n koko osakekanta	1 760,00

3. Kulkuneuvot

Henkilöauto Mercedes-Benz JTH-063	2 500,00
Matkailuauto Mercedes-Benz	10 000,00

4. Koti-irtaimisto

Tavanomaisen asuin-irtaimiston arvo perintöverotuksessa veronalaista määrää vähäisempi

5. Kiinteistöt

Keravan Kirkonkylässä sijaitseva, omakotikiinteistö, kt 89-289-13-34	222 000,00
Heinäveden kunnan jokilaakson kylässä sijaitseva Rehula RN:o 1:14-niminen 20 ha:n metsäkiinteistö, kt 677-300-1-83, minkä hallintaoikeus Emil Heikkisellä (021236-123X)	50 000,00

6. Saatavat

Yritystoiminta Oy, velka	5 170,00
yhteensä	296 770,00

Pesän velat ja poistot

Hautauskustannukset laskujen mukaan	3 100,00
Selvityskustannukset	1 370,00
Toimituspalkkio	750,00

	Autovero	55,00
	Autovakuutus	250,00
	Puhelinlaskut	95,00
	Kotilämpösopimus	800,00
	Sairauskulut	80,00
	Yhteensä	6 500,00
Yhteenveto		
	Pesän varat	296 770,00
	Pesän velat ja poistot	6 500,00
	Pesän omaisuuden säästö	290 270,00

Vakuutuskorvaukset

Perittävän kuoleman johdosta OP-henkivakuutus Oy maksaa vakuutuksen no 123456789 perusteella lapsille 13 000, 00 euroa.

Vakuutus

Pesän ilmoittajana vakuutan valaehdoisesti, että perunkirjoitusta varten antamani tiedot ovat oikeat ja etten tahallisesti ole jättänyt mitään ilmoittamatta.

Paikka ja aika edellä mainitut.

Pauliina Heikkinen

Perunkirjoituksen uskottuina miehinä todistamme täten, että olemme kaiken perukirjaan oikein merkinneet ja pesän varat parhaan ymmärryksemme mukaan arvioineet.

Paikka ja aika edellä mainitut.

Markku Kinnunen
OTK
Kerava

Pirjo Rikkilä
toimistonhoitaja
Helsinki

OMISTUSOIKEUSTESTAMENTTI

Tekijä

Johannes Tapani Heikkinen (230165-123X)
Kivimäenpolku 17, 01670 Kerava

Testamenttimääräys

Viimeisenä tahtonani määrään, että kuoltuani omaisuuteni jaetaan seuraavasti:

Kolmannes omaisuudestani on avopuolisolleni Mirva Mäkiselle (010767-123X), joka saa vapaasti määrätä omaisuudesta myös testamentilla. Loput kaksi kolmannesta omaisuudesta on menevä lapsilleni Pauliina Heikkiselle (120689-123X) ja Väinö Heikkiselle (291191-123X) ja heidän kuoltuaan heidän lapsilleen perintökaaren säännösten mukaisesti.

Samalla määrään, että Pauliina Heikkisen nykyisellä eikä tulevalla aviopuolisolla eikä myöskään Väinö Heikkisen sekä Mirva Mäkisen tulevilla aviopuolisolla ole avio-oikeutta minun jälkeeni saatuun varallisuuteen eikä sen sijaan tulleeeseen omaisuuteen.

Keravalla 1.12.2011

Johannes Heikkinen

Todistus

Varta vasten kutsuttuina ja yhtä aikaa läsnä olevina todistamme täten, että yrittäjä Johannes Heikkinen, jonka entuudestaan tunnemme, on tänään terveellä ja täydellä ymmärryksellä sekä vapaasta omasta tahdostaan ilmoittanut edellä olevan sisältävän hänen viimeisen tahtonsa ja testamenttinsa ja on sen omakätisesti allekirjoittanut.

Keravalla 1.12.2011

Merja Korhonen
Espoo

Sakari Korhonen
Espoo

HALLINTAOIKEUSTESTAMENTTI

Tekijä

Johannes Tapani Heikkinen (230165-123X)
Kivimäenpolku 17, 01670 Kerava

Testamenttimääräys

Viimeisenä tahtonani määrään, että kuoltuani omaisuuteni jaetaan seuraavasti:

Mirva Mäkinen (010767-123X), saa hallintaoikeudella hallita omistamaani, yhteisenä kotinamme pidettyä kiinteistöä

Omaisuuteni määrään menevän perintökaaren mukaisesti lapsilleni Pauliina Heikkiselle (120689-123X) ja Väinö Heikkiselle (291191-123X) ja heidän kuoltuaan heidän lapsilleen.

Samalla määrään, että Pauliina Heikkisen nykyisellä eikä tulevalla aviopuolisolla eikä myöskään Väinö tulevalla aviopuolisolla ole avio-oikeutta minun jälkeeni saatuun varallisuuteen eikä sen sijaan tulleeseen omaisuuteen.

Keravalla 1.12.2011

Johannes Heikkinen

Todistus

Varta vasten kutsuttuina ja yhtä aikaa läsnä olevina todistamme täten, että yrittäjä Johannes Heikkinen, jonka entuudestaan tunnemme, on tänään terveellä ja täydellä ymmärryksellä sekä vapaasta omasta tahdostaan ilmoittanut edellä olevan sisältävän hänen viimeisen tahtonsa ja testamenttinsa ja on sen omakätisesti allekirjoittanut.

Keravalla 1.12.2011

Merja Korhonen
Espoo

Sakari Korhonen
Espoo

LAHJAKIRJA

Lahjoittaja

Johannes Tapani Heikkinen (230165-123X), Kerava

Lahjansaaaja

Pauliina Marianne Heikkinen (120689-123X), Vantaa

Merkitään, että lahjansaaaja on lahjoittajan tytär.

Lahja

Heinäveden kunnan jokilaakson kylässä sijaitseva Rehula RN:o 1:14-niminen 20 ha:n metsäkiinteistö, kt 677-300-1-83

Lahjoitus

Annan lahjansaaajalle yllä mainitun lahjan.

Omistus- ja hallintaoikeus

Omistus- ja hallintaoikeus lahjan kohteeseen siirtyvät saajalleen lahjakirjan allekirjoituksin. Lahjoitetut varat luovutetaan saajalleen tässä tilaisuudessa.

Lahjavero

Lahjansaaaja vastaa lahjaveron maksamisesta. Lahjansaaajan tulee tehdä lahjaveroilmoitus lahjoituksen johdosta kolmen kuukauden kuluessa tästä päivästä lukien.

Avio-oikeus

Lahjansaaajan aviopuolisolla ei ole avio-oikeutta nyt lahjoitettuun omaisuuteen eikä sen sijaan tulevaan omaisuuteen eikä mainitun omaisuuden tuottoon.

Ennakkoperintö

Tämä lahja ei ole saajalleen ennakkoperintöä.

Tämä lahjakirja on laadittu kahtena samasanaisena kappaleena, yksi lahjoittajalle ja yksi lahjan saajalle.

Päiväys ja allekirjoitukset

Keravalla 11.4.2014

Johannes Heikkinen

Tämän lahjan otan kiitollisuudella vastaan. Aika ja paikka kuten edellä

Pauliina Heikkinen

Todistajat

Merja Korhonen
Espoo

Sakari Korhonen
Espoo